

i:# Het is vandaag 27 februari 2014. Ik ben Jules Brabers, werkzaam bij het Humanistisch Historisch Hentrum (HHC). In het kader van het interviewproject: humanistisch geestelijke verzorging bij de krijgsmacht, interview ik vandaag Sietse Sinnema. Dat doe ik thuis in Malden. Nou, dank je voor de uitnodiging. We steken maar van wal. Ik heb net gezegd; dit is een levensloopinterview en uiteraard komt jouw carrière, jouw loopbaan ook aan bod. Vertel eens Sietze; wanneer ben je geboren en waar en uit wat voor gezin kwam jij, of; in wat voor gezin kwam jij, moet ik zeggen?

R: #00:00:44-0# Nou, het begon allemaal op 23 februari 1967 in Leeuwarden. En ik was de jongste in het gezin van een vader, een moeder een broer en een zus. Ik was de hekkensluiter. Katholiek gezin. En heel belijdend katholiek.

I: #00:01:07-1# Kijk eens aan!

R: #00:01:07-1# De kerk was een belangrijk ding. En ook alles rondom de kerk. Ik eh/ Ja, ik / Begin jaren zeventig zeg maar, we zaten echt nog volledig in het katholieke zuiltje. Een katholieke sportvereniging, een katholieke kleuterschool. Ik heb les gehad van de nonnen. En een katholieke basisschool. Mijn broer en zus gingen zelfs naar de katholieke MAVO die we hier in Leeuwarden hadden. Ik ging naar het gymnasium. Dus toen ben ik voor het eerst uit het katholieke zuiltje gestapt.

I: #00:01:40-4# Ja. Wat was het voor een gezin waar je in terecht kwam. Wat deed je vader, je moeder?

R: #00:01:47-3# Even kijken, in de tijd dat ik heel klein was, was mijn vader ambtenaar bij het Provinciale Electriciteitsbedrijf. Die had een beetje een vertegenwoordigende functie. Ik weet dat hij heel Friesland doorreed. Op bezoek bij boeren, die hoogspanningsmasten in hun land hadden staan. Dat soort dingen moest hij dan behartigen. Mijn moeder heeft eerst niet gewerkt, zij was altijd apothekersassistente, en toen ik halverwege de lagere school was, is zij les gaan geven aan de opleiding voor apothekersassistenten. Dus had ze een part-time baan van twee dagen in de week.

I: #00:02:26-0# En dat was ook in Leeuwarden.

R: #00:02:26-0# En dat was allemaal in Leeuwarden, ja, ja. Mijn vader is later directeur geworden van een woningbouwvereniging. De katholieke woningbouwvereniging St. Jozef, die toen nog bestond. Dus dat was allemaal keurig binnen het katholieke zuiltje en eh, ook het sociale leven was eh.

I: #00:02:43-1# Ja?

R: #00:02:42-0# Ja. Helemaal. Ja.

I: #00:02:42-0# Wat deed je dan aan nevenactiviteiten zeg maar?

R: #00:02:46-1# Ik, ik, nou gewoon/

I: #00:02:47-4# Voetballen?

R: #00:02:47-4# Nee, voetballen; Ik hou niet van sport. Dat hield ik als kind al niet. Dus ik doe niet aan sport. Nee, wat ik bedoel; wat bij ons over de vloer kwamen, dat was allemaal familie, dus katholiek.

I: #00:03:01-5# O ja.

R: #00:03:01-5# En anderen die niet familie waren en wel bij ons over de vloer, die waren van de kerk. Dus die waren ook katholiek.

I: #00:03:07-0# Ach!

R: #00:03:07-0# Ja. We zijn eens verhuisd weet ik en toen kwamen we in een nieuwbouwwijk. Toen woonden we echt prima en/ prima wonen in die bouw. Ik vond dat leuk. En achter ons woonden protestants-christelijke mensen. En daar kon je rustig dag tegen zeggen, maar je hoefde niet met die kinderen te spelen.

R: #00:03:27-7# Nee, nee, dat was eh/

I: #00:03:31-3# Bijzonder.

R: #00:03:30-1# Nou, dat was, dat was anders.

I: #00:03:32-2# Nou heb je het over de jaren zeventig.

R: #00:03:35-1# Ja, in (onverstaanbaar) Ja. Wat ze altijd wel zeggen, katholieken in die diaspora, dat is misschien nog wel katholieker dan in het zuiden. Toen!

I: #00:03:46-5# Dat was een "frontier"zeg maar. Daar werd nog gestreden.

R: #00:03:53-8# Nou, dat niet. Er was geen strijd. Maar het was van ons, weet je wel. Zo van: dit is van ons!

I: #00:03:58-1# Ja.

R: #00:03:58-1# En je hebt "buiten".

I: #00:03:59-2# En met "buiten" ging je niet om.

R: #00:04:01-2# Nee. En als kind, ja, ik vind het achteraf gezien vrij onnozel, maar ja, god, als kind neem je het zoals het komt. En. ik wist niet beter. Ik vroeg me ook niks af. Ik/ Zowel mijn broer mijn zus en iik hadden al drie of vier nichtjes in de klas. Dus je kwam elkaar altijd tegen. Gingen we in de weekenden, in mooi weer, hè, ga je nog wel eens naar een waddeneiland toe een dagje, of, zwemmen in het IJsselmeer. Altijd een of twee tantes met hun gezin. Altijd! Vakanties? Altijd!

I: #00:04:36-7# Dat was nou eenmaal zo.

R: #00:04:36-7# Ja, voor mij. Achteraf gezien denk je wel eens: sjonge, jonge jonge wat een benauwde wereld. Daar heb ik later nog wel eens last van gehad.

I: #00:04:43-4# Ja?

R: #00:04:43-4# Ja, ja, ja, ja. Maar daar komen we nog wel op, denk ik.

I: #00:04:48-3# Ja, ja. Lagere school? Dat ging goed, in Leeuwarden. Heb je een leuke lagere school gehad?

R: #00:04:53-5# Een katholieke/

I: #00:04:53-9# Een katholieke lagere school, natuurlijk.

R: #00:04:55-0# Ja. De St. Thomasschool. Ik heb er niet zo veel herinneringen aan. Ik denk ook omdat ik/ ik weet niet of dat leuk/ ik geloof het eigenlijk niet. Ik had een paar vriendjes. Ik deed wat ik moest doen. Maar als ik terugkijk dan heb ik in latere opleidingen veel meer plezier gehad dan op die lagere school. En eh/ nou ja, ik deed het goed. En eh/ Dus op een gegeven ogenblik werden mijn ouders geroepen van: "die jongen moet je naar het gymnasium sturen." En daar/ dat was nieuw. Dat deden wij niet.

I: #00:05:34-1# Nee, nee.

R: #00:05:35-4# Mijn broer en zus, die waren normaal. Die gingen naar de MAVO, net als al mijn neven en nichten. Ik heb een nichtje, die ook op dat gymnasium heeft gezeten. Die is later arts geworden. En verder deden we dat niet. En toen kwam wel meteen het dilemma. Want je hebt in Leeuwarden twee gymnasia. Een is het christelijk gymnasium, nou daar ga je als katholiek niet naar toe, dus dan maar het openbare gymnasium.

I: #00:06:01-5# Het openbare gymnasium, ja.

R: #00:06:04-0# En daar/ dat is achteraf wel mijn poort naar de wereld geweest. Dat had ik toen eigenlijk nog niet zo door, hoor.

I: #00:06:11-4# Wat was het verschil, ik bedoel, wat, wat/

R: #00:06:13-4# Nou, ik kon altijd/ we hadden daar geen/ kijk op een gewone scholengemeenschap zeiden ze; het was een vrij elitair gymnasium, dat moet zeker gezegd worden. Let op dat je een Leeuwarder gymnasiast bent. Ja. En we hadden ook geen maatschappijleer of zo iets. Dat deden ze op de scholengemeenschap. Wij hadden filosofie.

I: #00:06:32-9# Toe maar!

R: #00:06:32-9# Ja! En eh, nou, ja, ik heb net een beetje geschetst uit wat voor achtergrond ik kom, dus bij wijze van spreken; het woord filosofie zei me niet eens wat. Een hele vage connotatie van; nou ja, god, als je niks te doen hebt ga je filosofie doen.

I: #00:06:48-9# Als je nadenkt ga je filosofie doen.

R: #00:06:50-5# Dus er hing een, zal ik maar zeggen, vanuit huis een wat zweverig, negatief imago omheen, en ik vond het geweldig! Ik vond het geweldig om in die

lessen - heel bevlogen leraren - en eh om gewoon van alles mee te krijgen. Het kon gewoon overal over gaan. Dus achteraf zeg ik altijd; toen zijn me de oogkleppen, de katholieke oogkleppen zijn van mijn hoofd gegaan.

I: #00:07:16-9# De schellen van de ogen gevallen.

R: #00:07:16-9# Ja! De schellen van de ogen gevallen.

I: #00:07:18-6# Ach!

R: #00:07:18-6# En/ nou, ja dat zou zeg maar heel beangstigend kunnen zijn. Want het was natuurlijk wel een heel veilig wereldje, maar ik vond het geweldig. Kom maar op, kom maar op, kom maar op! En steeds breder, steeds meer/

I: #00:07:31-1# En waar hadden jullie het dan over? Verschillende/

R: #00:07:33-1# Nou ja, verschillende levensbeschouwelijke stromingen.

I: #00:07:36-0# Oké!

R: #00:07:36-0# Eh, de verschillende maatschappelijke structuren eh, het communisme in het Oosten. Hè, de muur stond er nog.

I: #00:07:43-9# Ja, natuurlijk.

R: #00:07:43-9# En het even verderfelijke kapitalistische Amerika dat heel greepy meer en meer en meer wilde. Nee, het was eigenlijk maatschappijleer. Alleen op die school was dat te plat, dus het moest filosofie heten.

I: #00:07:59-2# Oké.

R: #00:08:01-2# Maar voor mij was dat echt heel erg leuk. En goed, de gebruikelijke vakken. Natuurlijk ook Latijn en Grieks, waarbij vooral het Grieks ook heel erg bij de Griekse cultuur en hoe die nog steeds eigenlijk doorakkert in onze cultuur, net als de Romeinse cultuur. Ja, het was een en al nieuw en mooi en kennis. Ik vond het geweldig! Ja, ja, ja. Ik zei net al van eh: achteraf gezien was het een vrij benauwd wereldje en ja, ik wilde gewoon meer. Dat wist ik als kind al. Dus ik werd ook heel vaak als lastig weggezet.

I: #00:08:37-9# Ja, ja.

R: #00:08:38-9# " Er is ook altijd wat met jou! " Ja. En er was ook altijd wat met mij. Dat klopt!

I: #00:08:43-0# Jij stelde vragen, of, of/

R: #00:08:43-9# Ja! Ja, nou ja, ik kwam natuurlijk dol-enthousiast kwam ik thuis en eh, dat moet voor mijn ouders wel bedreigend geweest zijn want die hadden tot dan toe toch iedereen keurig binnen het katholieke gareel weten te houden. Maar mij niet. Ik had ook een enorme, letterlijk, ook zucht naar vrijheid. Ik weet dat ik, zeker in mijn pubertijd, ontzettend veel weg ging. Om maar weg te zijn. Het vervoermiddel was

een fietsje, dus dan door Friesland fietsen. Dus dan ging ik/ na school fietste ik Holwerd, om effe de Waddenzee te zien.

I: #00:09:17-3# Ja, ja.

R: #00:09:14-3# En het opene. Nou dat werd nooit zo erg begrepen. "En je huiswerk dan?" en me dit en me dat. Want echt heel goed op het gymnasium ging het niet, hoor. Qua studie./

I: #00:09:26-3# Jij bent me net voor!

R: #00:09:31-5# De eerste jaren vloog ik er doorheen. Kon ik het makkelijk aan en eh, ik zat ook in een heel goeie, stimulerende klas. Dat was natuurlijk ook heel leuk! Dat vond iedereen. En toen ben ik in de derde blijven zitten en, ja toen begonnen de hic-ups wel. Toen moest ik echt gaan werken voor bijvoorbeeld Latijn en echt werken voor wiskunde en ja, dat had ik eigenlijk nog nooit gedaan. Dus toen heb ik het nog geschopt tot de vierde en toen zou ik weer blijven zitten. Dus dat zag ik aankomen en toen ben ik toch naar zo'n scholengemeenschap gegaan.

I: #00:10:07-5# Een scholengemeenschap?

R: #00:10:07-5# Ja, ja, ja. Dat deed je eigenlijk niet als je van dat gym/ ik zei al, het was een vrij elitair gymnasium. Maar goed, ik moest gewoon kiezen. Maar, dat is ook wel weer een stoer verhaal. Dus ik was toen dus zestien of zo. En ik zag het zwerk al drijven, dus toen ben ik, zo tegen de zomervakantie, ben ik zelf naar die scholengemeenschap gefietst. "Mag ik een gesprek met de decaan?" en zus en zo en dit en dat. En een cijferlijst mee genomen. "Ja" zegt die decaan: "Je kunt hier gewoon in het VWO blijven zitten, instromen, in de vijfde ook, als we Latijn en Grieks niet meetellen. En als we jouw vakkenpakket kiezen"; wiskunde valt dan weg en andere vakken waar ik zwak voor stond "dan kun je hier gewoon naar de vijfde." Nou dan doen we dat!" Dus ik ben thuisgekomen en ik zeg: "Na de vakantie zit ik op een andere school." Nou, ze wisten van niks.

I: #00:10:55-3# Nee.

R: #00:10:55-3# Ze wisten van niks.. Ze waren het er ook niet mee eens.

I: #00:10:58-1# Nee.

R: #00:10:58-1# Ik zeg: "het is al geregeld!"

I: #00:11:02-2# Nou, knap op je zestiende!

R: #00:11:04-0# Ja. Ik vind het altijd wel tekenend voor de/ ik wilde het juk van mijn ouders kwijt. Dat/ zo heeft het altijd wel/ zeker, nogmaals, zeker achteraf heb ik daar heel veel last van gehad.

I: #00:11:19-0# Ja, ja, ja. Heb je ooit/ hebben ze jou gesteund, of, of?

R: #00:11:21-2# Ja,

I: #00:11:21-8# .Toch wel.

R: #00:11:20-6# Jawel, jawel, jawel. Kijk ik denk/ we hebben eigenlijk/ ze leven allebei nog. Ze zijn nu eenentachtig en vierentachtig.

I: #00:11:27-6# Geweldig.

R: #00:11:27-6# Ja, heel fit ook en heel aanspreekbaar ook en het is ook leuk om met ze in gesprek te zijn. En, maar we hebben het er eigenlijk nooit over gehad: "Hoe is dat toch op jullie overgekomen?" Zij moeten toch ook gezien hebben/ "Maar ja; we moeten er maar op vertrouwen dat hij goed weet wat goed voor hem is!"

I: #00:11:43-7# Ja, ja.

R: #00:11:43-7# Dus dat moeten we nog een keer doen, eigenlijk.

I: #00:11:47-0# Ja. Misschien leuk.

R: #00:11:47-7# Het kan nog, ja, ja, ja.

I: #00:11:49-2# Nou, je bent dan toch van de scholengemeenschap afgekomen.

R: #00:11:53-4# De RSG; de Rijksscholengemeenschap.

I: #00:11:54-2# De Rijksscholengemeenschap.

R: #00:11:54-2# Daar ben ik overigens nog weer gezakt in de zesde.

I: #00:11:58-8# En dat/ maar dat was ook in Leeuwarden?

R: #00:11:58-8# Ja, ja, ja. (onverstaanbaar) Ja, ja. en eh/ nou, ja toen had ik dus/

I: #00:12:07-0# Gezakt in de zesde.

R: #00:12:07-0# Ja. Dus toen zo vreselijk lang over mijn VWO gedaan, in totaal acht jaar. En ja, toen, we hadden het er daarnet al over, mar eh, toen was de regeling dat je eerst in dienst moest voordat je ging studeren.

I: #00:12:19-3# Op voor je nummer.

R: #00:12:19-3# Op voor mijn nummer, ja. Dus toen ben ik dienstplichtig hospik geweest.

I: #00:12:23-2# Ach, kijk aan.

R: #00:12:23-2# Chauffeur/hospik. ja, ja. Ik zag er heel erg tegenop. Het leek me vreselijk. Ontzettende machowereld waar ik mezelf helemaal niet dacht in thuis te voelen. En dat is me honderd procent meegevallen.

I: #00:12:38-6# Ja, want chauffeur/hospik; dat is op zich geen straf.

R: #00:12:43-6# Nee,nee, nee. En je zit in een/ Nou, ja, dat was daar wel mooi. Toen ik opkwam kwam ik in een peleton terecht van allemaal jongens die acht jaar over hun VWO hadden gedaan en dus eerst in dienst moesten voordat ze wilden gaan studeren. Dus dat, ja dat schiep eigenlijk meteen een band. En ik heb eigenlijk een heel leuke tijd gehad, met hun dan met name. Ik vond dienst, vond ik echt helemaal niks.

I: #00:13:04-0# Nee.

R: #00:13:01-5# Tijd/ waardeloos. Ik had altijd gezegd van: "als je niks kunt ga je het leger in." En dat is wel duidelijk.

I: #00:13:08-7# Wat stond jou tegen? Ja, ik kan er zelf wel naar raden.

R: #00:13:13-7# Ja, nee, heel goed. Dat iemand mij opdrachten gaf, of orders gaf, of, omdat hij een bepaalde plek had. Niet om wie hij was. Het was/ het waren gewoon echt soms echt gewoon waardeloze lui bij wijze van spreken. Ik denk van nou, waarom/ Ik zou nooit naar jou luisteren. Echt, nog niet misschien/ Maar ja, omdat die hiërarchische verhouding er was en hij was de peletonscommandant, dus ja, uitvoerende macht.

I: #00:13:44-3# Ja.

R: #00:13:45-2# Dat stuitte me toen al heel erg tegen de borst. En, en, ja, ook weer/ het is natuurlijk leuk. Ik ben nu net zevenenveertig geworden. Dus je kunt al een stukje terugkijken. Is er toch wel sprake van een autoriteitsdingetje in mijn leven. Dat heeft mijn school ook heel lastig gemaakt. Zodra het leraar heette was ik al anti. Zodra het ouders waren was ik al anti. Ja, ik duld niemand boven me. Dat is wel heel duidelijk.

I: #00:14:10-9# Ja. En dan kom je terecht in een heel hiërarchische gestructureerde organisatie. Gewoon maar doen wat iedereen zegt. En vragen is er eigenlijk al, ja, hè; het waarom, dat is al een hele rare vraag.

R: #00:14:23-2# Nou, precies! Gewoon maar doen omdat het zo gaat. Dat was mijn ding. Nou ja, je kunt op een gegeven moment niet/ willen we dit met z'n allen? Nee! Nou, daar gaan we dan iets aan doen.

I: #00:14:31-4# Denk eens na.

R: #00:14:32-6# Nee, we doen het al honderd jaar zo, dus zo blijven. Dat vond ik zo onnozel. Maar goed, zozegd, ik heb een heel rumoerige middelbareschoolperiode gehad. Veel weerstand, veel opstand, sommige lessen waren nog niet eens begonnen of ik stond al op de gang. Dat de leraren zeiden: "O, nee, niet jij, ga jij maar meteen naar buiten." Dus ik was gewoon heel lastig. Dat/ nou ja, thuis heb ik altijd gezegd, durfde ik niet te puberen. Dus dat deed ik dan maar op school. En ja, dat patroon heeft zich wel voortgezet. Ik was lastig. En ik had een heel/ het mooie was, ik ben met een jongen die ik van het gymnasium kende, Bas, ben ik tegelijk opgekomen in dienst. Ik had een auto, dus hij reed altijd met me mee.

I: #00:15:17-6# O, dat is fijn!

R: #00:15:18-1# Ja, dat was heel gezellig.

I: #00:15:22-1# Want jij kwam op in?

R: #00:15:22-1# In Bergen op Zoom.

I: #00:15:21-5# Bergen op Zoom!

R: #00:15:21-5# En hij ook.

I: #00:15:22-6# Goeiendag! Van Leeuwarden naar Bergen op Zoom!

R: #00:15:23-8# Exact, ja. Dus we hadden altijd hele mooie/ hij was heel filosofisch ingesteld.

I: #00:15:29-5# Nou, leuk!

R: #00:15:29-5# Mmm, dus we hadden altijd hele mooie gesprekken onderweg. En eh hij had ook heel veel last van autoriteit en was heel opstandig. Had dus ook niet voor niets acht jaar over zijn VWO gedaan (Onverstaanbaar). En eh, het was eigenlijk heel mooi om naast hem daar in dat leger rond te lopen, want hij deed gewoon alles wat ik ook zou willen doen. Maar hij ving gewoon de klappen op. Dus hij werd achter de wacht gezet en heeft heel veel boetes gehad, hij is heel veel eh/

I: #00:15:57-8# Rapport CC.

R: #00:16:00-0# Precies. Dat was voor mij eigenlijk net zo van: "Oh, nee dat moet ik maar niet doen." Ik ben gewoon meegegaan in het gareel. En ik denk; dan gaat het het snelst voorbij. En ik weet dat dat op een heel bewuste observatie was toen nog. Goh, joh, Bas/ met hem ook gesproken, " Van man, conformeer je nou even. Het is maar veertien maanden. En eh"

I: #00:16:17-8# Dat wou ik zeggen. Het was veertien maanden, toen. Ja

R: #00:16:22-5# Ja, ja, ja, En daar/ dus hij was zeg maar een voorbeeld van hoe het niet moest. Daar heb ik mijn voordeel uitgehaald. Wat ook altijd wel mooi was: hij heeft nog al eens achter de wacht gezeten en dan mocht je geen bezoek ontvangen. En het lukte mij altijd om bij hem op bezoek te komen.

I: #00:16:38-6# Ja.

R: #00:16:38-6# Een of ander tranentrekkend verhaal. "Hoe ver ik wel niet gereden had en nou blijkt hij achter de wacht te zitten. Hè, dat is toch/" En, " nou, komt u dan toch maar even." Dan moet ik toch eh/

I: #00:16:46-6# Kijk eens aan!

R: #00:16:47-6# Ja, ja, ja.

I: #00:16:47-6# Ach, ja. Kijk er zaten natuurlijk ook dienstplichtigen voor de wacht,

hè?

R: #00:16:54-0# Maar ik vond dat dus, ja, die periode vond ik in die zin/ ja, ze willen dan hebben dat het een man van je maakt, dat het vormend is.

I: #00:17:06-6# Heb je er wat van opgestoken?

R: #00:17:06-6# Ik denk meer dan ik wil toegeven. Dat denk ik wel. Zo ruiterslijk zal ik wel zijn. Het heeft me in ieder geval een jaar bedenktijd gegeven: wat ga ik nu doen met mijn VWO diploma? Dat wist ik eigenlijk ook niet helemaal helder. En eh, wat ik toen wel besloten heb/ O ja, ik was gelegerd in Duitsland, in Langemanshof, mijn parate tien maanden.

I: #00:17:30-3# Langemanshof!

R: #00:17:31-4# Langemanshof, die kazerne is ook al weer dicht, ja. De Bergen Hohne.

I: #00:17:35-4# Bergen Hohne. Ja, ja

R: #00:17:37-6# En eh, dan kon je BV, bijzonder verlot, krijgen als je je ging oriënteren bij scholen.

I: #00:17:47-4# Ach!

R: #00:17:47-4# Voor een vervolgoopleiding. Als je in Nederland gelegerd was dan kreeg je een dag om even op en neer te rijden. Maar omdat het in Duitsland was kreeg je twee dagen BV, met een dag reistijd. Dus ik heb verschrikkelijk veel scholen bezocht, want als je dan zo'n school belde van: "ik ben officieel bij jullie, bij die open dag geweest". dan kreeg je een briefje thuis dat je geweest was. En dan was het dus gelegitimeerd afwezig. Daar heb ik toen veel gebruik van gemaakt. Dus die mogelijkheden waren er ook allemaal. Maar eh/ Ja, nou, mijn dienstplicht vervuld zelfs! Ja. Ik weet overigens niet/ is dit ook/ het hangt natuurlijk ook heel erg in het licht van dat je humanistisch geestelijk verzorger bij de krijgsmacht bent. Want ook een heel persoonlijk ontwikkelstuk is er.

I: #00:18:34-8# Ja. Maar goed, maar dat is natuurlijk ook heel interessant om te horen. Hoe komen mensen, hoe komen mensen tot humanisme. Wat is het voortraject.

R: #00:18:39-6# Ja, ja, ja. Oké. Ja, nee, dan eh/

I: #00:18:41-1# Hè, wat heb je ermee gedaan. We zitten nou bij jouw dienstplicht. En op een gegeven moment; hè, hè, afzwaaien.

R: #00:18:47-9# Ja, precies.

I: #00:18:47-9# Groot feest, nog?.

R: #00:18:48-9# Nou, dan, nee, ik wil toch nog even tien jaar terug. Ik was iets van twaalf of dertien toen ik door had dat ik mannen leuker vond dan vrouwen!

I: #00:18:59-5# O ja.

R: #00:19:00-6# En me ook meer aangetrokken voelde tot mannen dan tot vrouwen. Nou, ik heb al geschetst in wat voor setting ik geboren ben.

I: #00:19:10-3# Dat is niet zo'n beste setting.

R: #00:19:12-4# Nee. en het meest saillante hier hierin is eigenlijk nog wel dat wij woonden in een twee-onder-een-kap huis. Dus er waren twee huizen onder een dak. En onder dat zelfde dak woonden wij naast een homostel.

I: #00:19:24-4# Oké

R: #00:19:23-5# Dus we hadden ze gewoon, niet in de achtertuin, maar er net naast.

I: #00:19:30-1# Ja.

R: #00:19:30-1# Dus dat was voor mij natuurlijk als beginnende homo heel interessant om te kijken; hoe gaat dat dan.

I: #00:19:36-5# Ja.

R: #00:19:38-4# En vooral hoe daar thuis dan tegenaan gekeken werd. Nogmaals, vanuit het katholieke idee!

I: #00:19:42-9# Ja, ja. Van, je mag het wel zijn maar je mag het niet prakticeren.

R: #00:19:46-6# Nou, je was uiterst zielig als je dat was. Het was geen volwaardige manier van aan het leven deelnemen. En eh, ja, er moet een rolverdeling zijn, dus eentje zal wel het vrouwtje zijn en de ander is dan/ nou zo heel bekrompen eigenlijk, dat ik dacht: mmmm, nou volgens mij kun je daar ook je eigen vorm in gaan vinden. Maar, oeoeh, ik hou mijn mond. Ik was altijd al lastig/

I: #00:20:10-6# En dan ook dat nog!

R: #00:20:12-1# En dan zul je/ Ik kan ook mijn hoofd gewoon op het hakblok leggen. Ik weet nog dat ik dat me echt ook visualiseerde. Zo van; als ik dat ga vertellen, dan eh, dan eh, dan ben ik helemaal geen knip meer voor de neus waard.

I: #00:20:25-1# Ja, ja, ja,

R: #00:20:25-1# Zoals je dat dan als kind voelt. Achteraf denk ik; had ik het nou maar gewoon gedaan. Maar goed. Ondertussen deed ik deed ik wel van alles om te ontdekken van eh; past he inderdaad bij mij. Ik heb een leuke puberteit gehad wat dat aangaat. Ik was er vroeg bij. En/ maar ik breng het nog even in omdat dat toch wel een vormend ding is in mijn wereld.

I: #00:20:43-3# Oké. Prima.

R: #00:20:48-2# Dus na de diensttijd, dat was in negentienachtentachtig.

I: #00:20:50-5# Ik had nog een vraag over die diensttijd. Jij hebt het nu te berde gebracht, jouw voorkeur voor mannen. Dat was volgens mij ook toen nog een reden om je af te laten keuren, hè?

R: #00:21:04-5# Ja.

I: #00:21:04-5# Dus je had er onderuit gekund.

R: #00:21:07-4# Ja.

I: #00:21:07-4# Maar jij dacht: ach.

R: #00:21:08-8# Ik dacht; wat goed van je, want liever die dienstplicht dan er voor uitkomen dat ik homo ben.

I: #00:21:15-5# Ach, nee.

R: #00:21:16-8# Ja!

I: #00:21:16-8# En toen was je achttien?

R: #00:21:18-6# Bij de keuring was ik achttien en toen ik in dienst ging was ik twintig.

I: #00:21:24-2# Ja. Nou ja.

R: #00:21:24-2# Nee, maar zo groot is die drempel geweest.

I: #00:21:27-5# Oké. Oké, nou ja, gezien in het licht van jouw voortraject niet onbegrijpelijk.

R: #00:21:32-8# Nee. Wel, ja, begrijpelijk is het beste. Ik ga ook niet zeggen dat ik het jammer vind. Want, ik heb eigenlijk helemaal geen spijt hoe de dingen gelopen zijn. En eh, dan zijn we dus eenentwintig als we uit dienst komen. En toen dacht ik; nou, dan ga ik studeren. En ik had altijd het idee van; ik wilde al iets representeren. Vertegenwoordigerachtige iets. Maar ja, dan zit je met je VWO. Dan ga je niet een of ander MBO cursus doen. Dus eh, nou toch/

I: #00:22:04-3# Economie of zo .

R: #00:22:05-2# Nou, uiteindelijk is het communicatiewetenschap geworden.

I: #00:22:08-9# Oké, maar aan een universiteit.

R: #00:22:13-7# Hier in Nijmegen. En dan kom ik meteen op Nijmegen. Was tweehonderd kilometer van Leeuwarden vandaan. Ik had ook iets communicatie kunnen doen in Groningen. Iedereen gaat bij ons studeren in Groningen. Ik denk; dat is mij te dicht bij. Ik wilde verder weg. En communicatiewetenschappen destijds, was een bovenbouwstudie. Je moest een propedeuse halen in een van de sociologische richtingen en dan kon je over naar communicatiewetenschappen. En dan kon je kiezen uit Amsterdam of Nijmegen.

I: #00:22:38-8# Ach, ja.

R: #00:22:34-6# En toen dacht ik: woh, Amsterdam? Vanuit de provincie en beginnend homo! Oooooe, is dat niet teveel de kat op het spek binden? Doe maar Nijmegen. Dat was ook zo'n provinciestad. Nou, dus het is Nijmegen geworden. En geen spijt van.

I: #00:23:00-4# Nee. Dat is ook een heel progressieve/

R: #00:23:01-6# Ja, een hele rooie/ ja, ja, ja,

I: #00:23:03-3# Een hele rooie/

R: #00:23:03-3# Ik weet nog dat ik/ dat mijn ouders wel in de familie: "Ja, hij studeert aan de Katholieke Universteit in Nijmegen." Dat ik mijn vader een keer verteld heb dat er, in een van die jaren achteentachtig, negenentachtig, is een keer een onderzoek gehouden: in hoeverre speelt de katholieke signatuur van deze universiteit een rol in jouw keuze voor deze universiteit? En dat moesten ze naar boven afronden naar 0,01 procent of zoiets! Dus dat telde helemaal niet. Dus dat vond ik echt heerlijk om mijn vader mee om de oren te slaan. Van, jongen, de wereld is niet zo katholiek mee als dat jij/

I: #00:23:38-4# Schillebeeckx zat daar ook.

R: #00:23:38-6# Ja.

I: #00:23:38-6# Ja.

R: #00:23:40-8# Nee, er zijn nog steeds hele überkatholieke richtingen, hoor. Titus Brandsma en zo (onverstaanbaar). Maar goed, in ieder geval; leuke studententijd, leuke studie ook. Ik heb me/ ik heb eerst een jaar politicologie gedaan en toen kon ik door naar communicatiewetenschap, bij Tjeenk Stappers. En ik, nogmaals, ik vond het heel erg leuk, de richting marketing-communicatie gegaaan. Me echt gwenteld in dat studentenleven en ja, toen op mijn drieentwintigste toen overkwam mij iets dat ik totaal niet voorzien had en waar ik heel erg van/ deels heel blij van werd en deels ook wel heel verward van was. Ik ben ongelooflijk verliefd geworden op een meisje in de studentenvereniging.

I: #00:24:26-6# Ach! Ja.

R: #00:24:28-0# Ja.

I: #00:24:28-0# Ja, daar zit je dan!

R: #00:24:28-9# Ja, daar zit je dan, ja! En. Ja, dus/ nou, ja, eerst maar gewoon mijn mond gehouden. Dat had ik nog nooit gevoeld voor iemand. En ook in alle opzichten, zeg maar, klopte het. En werd ook beantwoord. Zij had eerder verkering gehad en zegt: "Nou, dit is mij nog nooit overkomen. Wat mij nu overkomt, dit is, dit is volgens mij wat de bedoeling is van verliefd zijn en houden van."

I: #00:24:55-0# Dat zit wel snor dan. Ja.

R: #00:24:56-0# Ja, dus dat zei ik ook. En, nou toen zijn we dus, toen het echt/ we woonden al samen, want we zijn heel snel samen gaan wonen, ja ben ik toch eens met haar gaan praten van: " joh dit is toch wel heel nieuw voor mij allemaal, want ik heb tot nu toe alleen maar ervaring met mannen!" Nou ik denk; nou vliegt ze de laan uit. Zo van (onverstaanbaar). "Ja, en?" Nou dat was voor mij zo eye-openend van: Oh! Dat kan dus ook, weet je wel, dat je/ Nou, ja. Natuurlijk leerde ik haar steeds beter kennen en ook al komt zij uit erg katholiek Limburg, zij komt uit een ongelooflijk ruimdenkend milieu.Daar kon gewoon alles.

I: #00:25:31-7# Zo kan het ook.

R: #00:25:34-2# Zo kan het ook. Ze waren op papier katholiek in een heel klein dorpje en waren buitenbeentjes in dat dorp en hebben zich daar nooit iets van aangetrokken.. Van: "ja, wij leven ons leven. En wat een ander er ook van vindt, zolang zij geen last van ons hebben."

I: #00:25:50-8# Oké.

R: #00:25:50-8# Dus, ja, dat was voor mij natuurlijk gewoon een honger die gestild werd. Nou, het kan ook anders, het kan ook anders. En, nou ja, dus we zijn een stel geworden. We zijn zelfs getrouwd. Twee weken geleden waren we twintig jaar getrouwd.

I: #00:26:06-2# Gefeliciteerd.

R: #00:26:06-2# Ja, ja.

I: #00:26:08-6# Ja.

R: #00:26:08-6# En wij hebben ons goed voortgepland. Vijf kinderen gekregen.

I: #00:26:14-4# Ja. Ik wil er bijna iets van zeggen, maar dat zeg ik maar niet.

R: #00:26:17-3# Wat dan?

I: #00:26:17-3# Geheel in de katholieke/

R: #00:26:19-2# Katholieke, ja, ja.Dat wil zeggen, deze zijn uit liefde geboren.

I: #00:26:22-9# Ja, Nee, nee, nee. Ach, dat zijn ze in feite allemaal, dat zijn ze in feite allemaal. Maar goed. Oké, Ik kom uit een/

R: #00:26:28-8# Niet dat de pastoor langskwam.

I: #00:26:30-7# Nee, nee, nee. Ik zal het uitleggen. Ik kom uit een zeer, zeer katholiek dorp met gezinnen met achttien kinderen, met zestien kinderen. Dat soort/

R: #00:26:41-3# Dat ken ik ook wel. Dat had je in Friesland niet hoor.

I: #00:26:45-0# We hadden een voetbalcompetitie in het dorp tussen gezinnen. Die konden een compleet voetbalelftal, inclusief reserves opstellen. En dan was het gewoon voetbalcompetitie.

R: #00:26:56-2# En waar was dat?

I: #00:26:56-2# In Reussel.

R: #00:26:58-4# In Brabant. O ja.

I: #00:26:57-3# Lage Mierde.

R: #00:27:00-9# Ja, precies.

I: #00:27:00-9# Onlangs in het nieuws.

R: #00:27:03-2# Een vriend van mij komt uit de Achterhoek, daar had je dat ook. Zestien. Hij is de op een na jongste van achttien.

I: #00:27:21-0# Ja, ja. Maar het was ook heel gezellig, hoor. Men at in ploegen en zo. De ouderen zorgden voor de jongeren. Dat waren huishoudens, jongen.

R: #00:27:21-0# Maar daar was dat veel minder benauwd. Ik heb het altijd als heel erg benauwd ervaren. Ik heb een hele negatieve connotatie bij het woord "katholiek gezin".

I: #00:27:26-0# Ja, catholicisme.

R: #00:27:27-2# Ja. Controle, toezicht. Ik zeg ook, ik was er vrij buiten. Dus ik zocht de grenzen heel erg op. Ik hield daar vooral mijn mond over, want ik wist toch wel dat het niet goed was. En dat ik het gewoon deed om dingen uit te proberen. Maar voordat ik thuis was was mijn moeder al op de hoogte. Ik had altijd wel een nichtje of een neefje die: "oh, weet je wat Sietse gedaan heeft?" aan zijn moeder vertelde. Dat was dan de zus van mijn moeder. Dus eh: "ja, moet je eens luisteren!" Was er al gebeld voordat ik thuis was.

I: #00:27:54-9# Nou, dat zat dan meer in de familie.

R: #00:27:54-9# Ja, natuurlijk. Allemaal/

I: #00:28:01-9# Ons kent ons.

R: #00:28:01-9# Ja. En we moeten vooral in het gareel blijven. Nou, ja, dus/ En ze zeiden ook altijd: "Er is ook altijd wat met jou." Ja, dat klopte ook wel. Ja. Nooit eigenlijk begrepen of/ Nou, goed dat stuk met Rebecca dus, mijn vrouw al jaren en eh/

I: #00:28:18-0# Communicatiewetenschappen, mekaar tegen/

R: #00:28:20-1# Communicatiewetenschappen/

I: #00:28:19-3# Mekaar tegen gekomen, nou/

R: #00:28:21-6# Zij heeft Nederlands gestudeerd en, nou jou, allebei gewoon ons ontzettend thuis gaan voelen in Nijmegen. Dus daar zijn we gebleven. Nooit/ kon zelfs een keer/ heb ik een keer gesolliciteerd in Leeuwarden en toen belden ze me op van nou: "Meneer Sinnema, we willen graag dat u het wordt. " En toen zei ik: "Oh, nee, dat wil ik niet!

I: #00:28:44-9# Want, dan moet ik weer terug naar Leeuwarden.

R: #00:28:43-6# Ja, weer terug.

I: #00:28:43-6# Je kunt toch wel in de omgeving gaan wonen. Maar ja.

R: #00:28:47-9# Dan denk ik van/ Nee, dat is veel te dichtbij. Dat wilde ik niet. Ik wilde op dusdanige afstand wonen dat ik gebeld werd voordat ze kwamen. Dat was echt/ dat vond ik heel belangrijk. Ik wil in-control zijn. Dat is me/ toen was me dat niet zo duidelijk, maar achteraf denk ik: ja, dat is wel heel erg een ding van mij, om zoveel mogelijk controle over mijn eigen leven te hebben. En wie er binnen gelaten wordt en wie niet.

I: #00:29:10-6# Nou, ja, dat zou je ook wel een humanistische trek kunnen noemen hè? Autonomie.

R: #00:29:15-2# Nou, dat is het zeker. Ja, dat is het zeker ja.

I: #00:29:17-1# Zelf bepalen.

R: #00:29:24-7# Ja. En de keerzijde daarvan is dat ik heel erg allergisch reageer als er voor mij bepaald wordt. Ja, daar ben ik nog steeds/ daar heb ik in het verkeer al last van. Als er iemand voor mij gaat rijden. Hhuuhh

I: #00:29:35-4# Ik erger me er ook niet meer aan, nee.

R: #00:29:36-4# Nee, dat doe ik ook niet meer.

I: #00:29:38-3# Anders heb je geen leven.

R: #00:29:39-2# Nee, exact.

I: #00:29:41-8# Maar ik zie ook op jouw vragenlijstje persoonlijke gegevens staan; communicatiewetenschap aan de universiteit en daarna Humanistiek.

R: #00:29:50-2# Ja!

I: #00:29:50-2# Ook nog eens!

R: #00:29:51-1# Ja, ja.

I: #00:29:55-0# Dus je bent op een gegeven moment afgestudeerd. Je hebt je bul gekregen. En toen dacht jij van; ik ga er nog wat bij doen.

R: #00:30:00-8# Nee!

I: #00:30:00-8# Of iets erna?

R: #00:30:02-4# Nee, ik zou heel hard gaan werken.

I: #00:30:03-1# Ja, ja.

R: #00:30:05-6# Ja. En dat ben ik ook gaan doen.

I: #00:30:06-9# Kijk eens aan.

R: #00:30:07-2# Ja. Ik werd aangenomen als communicatieadviseur. Eerst in de gezondheidszorg en later bij de overheid. Bij een paar gemeentes heb ik als zodanig gewerkt. Ja, eigenlijk, ik heb zes jaar met dat diploma op zak zeg maar gewerkt in acht, of zelfs negen verschillende banen, omdat ik iedere keer dacht dat het aan mijn werkplek lag en toen in, een januari tweeduizend, was ik bij een PR-bureau begonnen. Dus zo'n jasje-dasje-leasebak-cultuur die dan voor grote bedrijven de PR bedrijft en behartigt. En eh, nou, veelbelovende/ ja, ik was echt binnen gehaald; "ho, ho, je hebt mooie ervaringen, kom maar op en eh huh, huh!" En dat was een januari en ik herinner mij dat ik iets van, wat zal het geweest zijn, tien februari misschien twaalf om een uur of tien mijn jas heb aangetrokken en ben weggelopen. En/

I: #00:31:05-9# En je kwam daar niemand tegen.

R: #00:31:06-9# En ik ben nooit meer terug geweest. Nee. Toen wist ik het zeker; van het ligt niet aan die werkplekken, het ligt aan het werk. Ik vind dit een inhoudsloze/ Letterlijk werd bij dat bureautje gezegd: "Ah, joh, doe het maar zo, dan pikken ze het wel!" Verschrikkelijk, verschrikkelijk. Echt door commercie en oppervlakkigheid gedreven en ik denk; daar leen ik me niet meer voor. Dat doe ik gewoon niet. Dus ik kwam om tien uur 's-ochtends al weer thuis. Waarop mijn vrouw, toen zwanger van ons vierde kind, zegt: "wat ben jij vroeg!" En ik zeg: "Ja, ik blijf ook, ik ga niet meer." Oh jee!" Ja. Dus ik had mijn baan opgezegd.

I: #00:31:44-4# Zo!

R: #00:31:44-6# Ja, dat was wel dapper. En eh, maar/ ja, iedereen zei: "Dat is dapper!" Maar ik vond het helemaal niet dapper. Het was gewoon een nood. Ik werd gek. Ik werd daar gek. Ik was er toen dus, hoe oud was ik, twee- drieëndertig of zo. Ja, tweeduidend dus ik werd drieëndertig. Ja, ik was nog voor mijn verjaardag was ik, ik ben in februari jarig, ja, was ik al weer weg zonder werk. Maar ja, hè, vanuit die sterk genormeerde familie ja, ging mijn moeder vanaf dat moment wakker liggen: "Hoe moet dat nou. En vier kleine kinderen en geen inkomen meer. En je baan opgezegd dus je krijgt ook geen WW." Ik zeg: "Ma, ga jij maar lekker wakker liggen. Ik ga gewoon/ ik maak me geen zorgen. Het komt wel goed." Het is ook heel erg goed gekomen. En in mijn studententijd in Nijmegen heb ik mijn busrijbewijs gehaald en ben als student altijd buschauffeur geweest, hier met alle lijntjes, een tot en met elf hadden we toen.

I: #00:32:41-2# Bij de vervoersmaatschappij?

R: #00:32:43-0# De CvD, Centrale vervoersdienst.

I: #00:32:45-9# Kijk eens aan.

R: #00:32:47-9# Daar reed ik de avonddiensten, van zes tot twaalf. En in de week-enden. Dus dat was een hele leuke, sociale bijbaan. En eh/ dus ik dacht van nou ja, ik heb nou mijn baan opgezegd. Ik kreeg wel een pot geld mee van de kantonrechter, want die vond ook dat ik weinig kansen had gekregen. Dus daar ben ik wel een beetje uitgesprongen. Maar ja, een daverend inkomen had ik niet. Dus ik denk; ik ga gewoon weer terug op de bus. Ik zie wel. Maar toen hadden ze niemand nodig. Dat viel wel heel erg tegen.

I: #00:33:14-1# Ai!

R: #00:33:14-1# Ja, ja, ja. Maar gelukkig zeiden ze hier bij de streekdienst, de stadsdienst Nijmegen van; "de streekdienst heeft wel mensen nodig." Dus toen moest ik wel helemaal solliciteren, maar toen ben ik wel aangenomen. Dus toen was ik weer buschauffeur. Ik geloof dat ik per een april of zo op de bus zat. En eh, ja hoe kom je nou bij humanistiek?

I: #00:33:32-3# Ja.

R: #00:33:32-3# Ja/

I: #00:33:34-3# Op de bus iemand ontmoet?

R: #00:33:35-2# Nee, nee. Nee, een vriendin, een goeie vriendin van ons zit in de p-wereld. Zij is personeelsadviseur. En zij zegt: "jij moet naar een loopbaanadviesbureau gaan. Dat kost een paar centen, maar daar wordt zó gestructureerd gekeken van: wie ben je, wat wil je, wat kan je, wat moet je en volgens mij, want wat ligt er nou open. Een beetje op die bus hangen!" Nou, ja, ik zeg: "ik weet het eigenlijk ook niet." Dus toen ben ik inderdaad naar een loopbaanadviesbureau gegaan en/ Nou, het was een goed advies wat ze me gaf. En in dat bureautje, ja, je moet allerlei testjes doen; hoe slim ben je, wat kun je en/ Maar wat natuurlijk veel interessanter was is van; waar ligt jouw interesse. En eh/ Dus ik, weet ik veel, je komt dan een keer of zes of zo kom je bij elkaar en ondertussen wordt je gevraagd om, toen had je nog veel krantenvacatures in de krant, advertenties. Dus die vrouw die me begeleidde zei van: "hou de kranten/ welke kranten lees je, Volkskrant, Trouw. Knip uit wat je aanspreekt. En dan gaan we het erover hebben van wat je daar in aanspreekt." Nou, ja. Dus dat deed ik braaf en op enig moment stuurde ze mij naar huis met huiswerk. Ik moest nadenken over de vraag: wat doe jij het liefst? En: what makes you tick. Waar ligt jouw hart. Waarvoor mogen ze jou om drie uur 's-nachts voor wakker maken.

I: #00:35:01-9# Wat is je passie?

R: #00:35:02-8# Exact! Nou, ja, ik zeg: "dat is toch geen huiswerk, dat weet ik wel!" "Dus dat zou je nu zo kunnen beantwoorden?" zei ze. Ik zei: "Ja, dat kan ik ter plekke beantwoorden. Maar ja, daar is geen werk in. En dat is toch het streven waarom ik hier zit, om te kijken van waar kan ik werk in vinden!" Nou zegt ze: "Dat stuk, dat kun

je met mij overleggen, maar kijk jij nou eens/ nou zeg het dan maar!" Ik zeg: "Ik ben het liefst in gesprek." Ik zeg: "Mij mag je 's-nachts om drie uur wakker maken van; goh Sietse, kom effe, kom effe zitten." Ik zeg: "dat vind ik fantastisch. Ik praat wel eens/ daar geniet ik in de bus ook heel erg van. Met mensen die om een praatje verlegen zitten. Dat je aandacht mag schenken aan iemand." Maar ik zeg: "ja, als je dan een kernachtige boodschap wil: ik ben het liefst in gesprek, in een goed gesprek! Dat vind ik fantastisch."

Dus ze keek me aan: "En daar zou geen werk in zijn?" Ik zeg: "nee, volgens mij is daar geen werk in." Nou ja, ondertussen dus weer advertenties knippen en net in die tijd adverteerde de humanistische geestelijke verzorging bij de krijgsmacht: "Militairen zijn volop in beweging. Het is onze taak om er zo nu en dan bij stil te staan." Toen dacht ik: Wow! Dit bij het leger. Mijn diensplicht indachtig.

I: #00:36:08-8# Ja, ja!

R: #00:36:05-7# Wat ga ik nou weer doen. Maar ik zat: interessant, wat is dat interessant! En er waren veel vacatures toen, vijf of zes of zo en eh.

I: #00:36:17-4# En dat was in?

R: #00:36:17-4# Ermelo.

I: #00:36:18-6# Ermelo.

R: #00:36:20-8# Ja. Toen hebben ze op zaterdagochtend in Ermelo een ontvangst gehouden. En daar zaten wel honderdvijftig mensen in die zaal, weet ik nog. Dat ik denk: nou, dat kan niet! Dat dit allemaal jullie baan is. Dit is gewoon mijn baan! Dat weet ik nou al. Alleen al die advertentie. Nou, er waren dus, dat zijn dus nu collega's, maar toen mensen die vertelden op een podium: ik zie Erwin nog staan met zijn rugzak, waar hij steeds van alles uithaalde als symbool van zijn werk. En ik zat echt te huilen in de zaal. Van, dit kan dus toch! Er is dus toch een baan, waarin ik mijzelf kwijt kan. Die bij mij past. Waar mijn drang naar vrijheid ruimte krijgt, naar zelfstandigheid eh/ Ja, je wordt opgezocht juist om eens een paar dingen goed door te akkeren met iemand. Wowwowwow. Nou dat was echt een heel(...) ja, een soort/ ja het klinkt heel negatief maar ik bedoel het positief; een hele lawine kwam over me heen van goed gevoel.\

I: #00:37:20-6# Ja, ja, ja.

R: #00:37:20-6# Van, het is wat."En ja, je zult naar Afghanistan af en toe of naar Irak moeten en ja, je zult weken op oefening zijn en ja, je zult een deel van je gezinsleven moeten inleveren." Dat heb ik er allemaal voor over. Dit is wat ik moet doen. Zo zat ik daar.

I: #00:37:35-3# Nou!

R: #00:37:35-3# Ja. Nou ja. Dus ik heb een hele blije sollicitatiebrief geschreven naar aanleiding van die voorlichtingsochtend en ik kreeg al heel snel een even blije afwijzing. Dat mijn/ "bedankt voor de getoonde belangstelling, maar de keuze is niet op u gevallen." Of zoiets. We kunnen kiezen uit andere kandidaten. En toen, Joop Flokstra zat toen als waarnemend hoofd in Den Haag en die stond op de brief als

afzender. Dus die heb ik gebeld. "Van nou ja, ik snap dat wel. Ik heb communicatiewetenschappen gedaan. Ik heb altijd in een hele commerciële hoek gewerkt, maar toch laat ik me dit niet door mijn neus boren. Hoe kom ik daar? Mag ik een keer met u praten?" "Ja, natuurlijk, u bent altijd welkom!" Dus toen heb ik een afspraak met hem gemaakt in Den Haag. En met de trein naar Den Haag gegaan en daar een goed gesprek gehad over de ins- en outs eigenlijk van het werk, de rare positie die je hebt als gv-er. Daar moet je tegen kunnen. De inhoud van het werk, de connectie met de krijgsmacht hè, dat je echt aan de rand van de krijgsmacht staat een deel. De zendende instantie en de binnencultuur van de defensie en de gewone cultuur waar defensie dan ook weer deel van uitmaakt. En ik zat er echt helemaal, man/ Ik zeg nou : "Dat ik er niet kom op basis van mijn werkervaring en opleiding, dat, dat, nou oké. dat zal, maar hoe kom ik er dan?" En toen zei Joop van: "hoor eens even, je krijgt geen garantie maar we zijn heel blij als je de UvH doet."

I: #00:39:01-8# De Universiteit voor Humanistiek, ja.

R: #00:39:04-4# Nou ja, je bent me nu voor. Want ik vroeg: "de wat?" Nog nooit van gehoord. "Ja, er is een humanistische universiteit in Utrecht. En die heeft een specifieke opleiding richting geestelijke verzorging." "En Utrecht zei u?" "Ja, Utrecht." Ja, oké, nou, de trein van Nijmegen naar Den Haag gaat via Utrecht.

I: #00:39:25-8# Utrecht, ja.

R: #00:39:25-8# Dus ik ben weer in die trein gestapt en in Utrecht uitgestapt en heb gezocht; waar zit die UvH en kan ik daar ook komen. Nou, dat bleek gelukkig in het centrum te zijn. Ik heb mij onverwijd ingeschreven. En dit was allemaal rond mei, tweeduizend en ik zou dus in september tweeduizend fulltime gaan studeren.

I: #00:39:43-4# Kijk!

R: #00:39:43-4# Ik ben doorgereisd naar huis en Rebecca zit daar in haar zwangerschapsverlof hoogzwanger te zijn. En ik zeg: "ik ga fulltime studeren!" "Hoe gaan we dat doen, zei ze?" "Dat weet ik niet, maar dit moet ik gewoon doen!" " Oh, dat denk ik ook, dit moet jij doen." En zo is het ook gegaan.

I: #00:39:59-1# Gelukkig had jij die support wel.

R: #00:40:00-4# Ja, dat is geweldig! Nee, dat is echt geweldig.

I: #00:40:01-8# Ja. Er moet ook brood op de plank komen enzo.

R: #00:40:04-5# Ja. Nou, ja ik reed tweendertig uur op de bus. Veel in de weekenden. Die busmaatschappij hield er ook rekening mee. We hadden op dinsdag en donderdag college. Dus alles er omheen gepland met rijden en Rebecca werkte ook. Dus dat ging heel goed en, ja, financieel hadden we het totaal niet breed maar eh, mijn ouders hebben een paar keer collegegeld betaald. En als we helemaal omhoog zaten dan was er een vriendin die wat schoof. Ja, dus, je komt in Nederland nooit aan de bedelstaf, zeg ik altijd. En wij durven onze hand ook wel op te houden. We hebben niet zo'n trots dat we het allemaal zelf moeten doen. En, zo zegt die vriendin van ons, die is hetzelfde als van dat loopbaanadvies; die zit gewoon heel erg in de slappe was. Dus ze zegt: "ja, wat moet ik ermee. Ik ben maar alleen."

I: #00:40:47-3# Ja, ook nog.

R: #00:40:47-3# "Dus dit geeft mij een goed/" Dus, we zijn hier en daar wat verschillend. En ik kwam echt in een ongelooflijk warm bad op de UvH. Dat was echt/

I: #00:40:57-7# Je bent in september tweeduizend begonnen aan de UvH.

R: #00:41:01-5# Ja. Als VPWO.

I: #00:41:05-8# VPWO?

R: #00:41:05-8# Verkort programma wetenschappelijk onderwijs.

I: #00:41:07-3# Ah, kijk. Verkort programma! Want je had natuurlijk al een wetenschappelijke opleiding.

R: #00:41:11-2# Ja. En dat was toen een doctoraalprogramma van drie jaar gemaakt voor mensen die al wetenschappelijk opgeleid waren. En een vierjarige HBO vooropleiding. Maar wij kwamen/ En ik had het geluk dat wij met z'n tien zich hadden aangemeld. Dus wij werden een tutorgroep, met tien van die VPWO studenten die dus redelijk ecclectisch zo al die colleges liepen. En soms zat je met reguliere studenten en soms zat je met de HBO-ers. En soms had je apart hè; met Denijs Bru hadden we altijd apart. En Ina Brouwer enzo, die hadden wij als groepje. Allemaal ouder. Ik was een/ ik was toen drieëndertig, dus ik was de een na jongste. De rest was allemaal tegen de veertig of in de veertig. Eentje was zelfs al vijftig En eh, ja het was gewoon fantastisch.

I: #00:41:53-8# Wat voor vakken volgde je dan? Want je hebt communicatiewetenschappen gedaan. Dus ik neem aan dat je vrijstellingen had dan of zo?

R: #00:42:00-0# Nou, ja, alleen voor de methodenvakken kreeg ik vrijstellingen.

I: #00:42:02-7# Oh!

R: #00:42:02-7# Voor de rest heb ik ehh, de inleiding in de humanistiek. En Henk Manschot en Ton Jorna en Paul, nee Derkx, Peter Derkx?

I: #00:42:14-0# Peter Derkx, Jan Hein Mooren nog. Ina Brouwer.

R: #00:42:18-0# Ja!

I: #00:42:19-8# Denijs Bru, die is ook al voorbij gekomen.

R: #00:42:22-0# Jazeker.

I: #00:42:22-0# Gesprekstechnieken.

R: #00:42:23-5# En Fons Elders zat erbij.

I: #00:42:23-5# Fons Elders.

R: #00:42:26-4# Prachtig, prachtig, prachtig! Vooral ook omdat het/ eigenlijk was dit een vervolg op mijn gymnasiumtijd. Zo zag ik het.

I: #00:42:34-9# Ach!

R: #00:42:34-9# Hier werd ik weer uitgedaagd. Hier werd ik/ hier werd iets aangesproken in mij wat aangesproken wilde worden. Eh, waarvan ik het zelf niet eens wist. Daar komt het eigenlijk op neer. Ja, dat was fantastisch! Al word ik nooit raadsman bij defensie, dit neemt niemand mij meer af. Zo zat ik daar.

I: #00:42:56-1# Precies.

R: #00:42:58-7# De motivatie was wel om bij defensie uiteindelijk te gaan werken, maar ik denk ook; van ja, als dat niet lukt dan doe ik het niet. En ik heb dus in mijn vrije ruimte toen nog die lerarenopleiding gedaan. Marco Otten en/ om eh, ja dan ga ik wel op een middelbare school maatschappijleer geven en vanuit mijn bevlogenheid was ik daar heel enthousiast over.

I: #00:43:19-4# Ja, ja.

R: #00:43:19-4# Nou ja, in principe kon ik dus ik drie jaar afstuderen. Nou, dat is me niet helemaal gelukt. We kregen/nou we hadden dus die vier kleine kinderen. Ik moest werken. Het viel allemaal niet mee. Maar na drie jaar had ik wel het verplichte doctoraalprogramma zeg maar op zak en moest ik alleen nog afstuderen. Maar toen kwamen er weer vacatures bij defensie. En ik denk, nou ja, ik probeer het gewoon. En toen werd ik aangenomen zelfs.

I: #00:43:45-0# Hé, door wie? Weet je dat nog? Door wie je bent aangenomen? Wie was toen de Hoofdkrijgsmachtraadsvrouw of man?

R: #00:43:54-2# Ja, dat was volgens mij nog steeds Joop Flokstra. Die heb ik/ Ja, nee, dat was Joop Flokstra nog. Want toen ik begon hadden we die Lex van Haarlem ook als nieuweling, zeg maar dat. Ja, precies, ja. En ik weet nog, Emi Beijer zat in de sollicitatiecommissie, Karien van Hintum zat in de sollicitatiecommissie, Rian Schelling zat in de sollicitatiecommissie eh, volgens mij Norbert van Kooten, dat weet ik niet helemaal zeker. Hugo Remmers zat er bij de sollicitatie. Je had dan twee commissies. Je moest een dag naar Den Haag komen.

I: #00:44:25-4# Ja. En een dag naar het HV.

R: #00:44:27-8# Ja, ja, dat was/ als je een keer door dat ding in Den Haag gekomen was, dan stuurden ze je naar dat bevoegdheidsgesprek.

I: #00:44:34-7# Het HV.

R: #00:44:34-7# Ja. Precies. Bloedheet, dat herinner ik mij nog. In de zomer dus van tweeduizend drie. En toen ben ik aangenomen, ja! Nou ja, met dus wel de verplichting om binnen twee jaar af te studeren. Want dat werd toen wel als een harde eis/ we hadden wat collega's die er wat langer over gedaan hadden. En toen zeiden ze: "dat

doen we niet nog een keer. Twee jaar en dan moet je.." Nou, dat is gelukt. Ik ben in tweeduizendvijf aan het eind gekomen. Mijn bul gehaald bij Wiel Veugelers.

I: #00:45:02-0# Wiel, ja!

R: #00:45:04-7# Ja. Nou ja,dus, ja dan begin je dus bij defensie.

I: #00:45:09-5# Wat trof je aan? Wat waren je verwachtingen? Want jij was heel enthousiast over je opleiding humanistiek. Het was helemaal wat voor jou.

R: #00:45:17-9# Ja.

I: #00:45:17-9# En dan kom je dus terug bij een organisatie waar jij al eerder van had gezegd: "Nou, nou, liever niet."

R: #00:45:23-5# Ja, ja. Ik ben eerst op Beukbergen geweest, tweeënhalf jaar. Daar deden ze groepswork en ik denk nog steeds, voor is dat een heel goede beginplek is geweest. Daar heb je een soort overview. De hele krijgsmacht komt daar, zeg maar. Dus de landmachtsfeer, de luchtmachtsfeer, de marinesfeer en aan de buitenkant van de krijgsmacht. Beukbergen is zelfs niet eens een militaire plek. En ik heb altijd gevonden, ja, ik kan een beetje vanaf de zijlijn zo eens kijken van ;hoe het gaat het hier eigenlijk. Met een aantal collega's kon ik het gewoon goed tot beter vinden. Dus dan kun je het ook hebben over van: " Ja, dus jij zit in het praten werk, hoe gaat dat dan?" Nou ja, toen dat tweeënen half jaar/ toen wilde ik graag stoppen op dat Beukbergen. En toen was er een keuze van welke plek ik wilde hebben, namelijk de KMS (Koninklijke Militaire School) in Weert, ik kon ook kiezen voor de KMS in Weert en als derde keuze de KMS in Weert. Dus ik dacht, laat ik de KMS in weert.

I: #00:46:24-4# Nou, dan toch maar de KMS in Weert.

R: #00:46:28-1# Ja, ja. Het was voor een deel een opleidingsplek, dus de onderofficiersschool van de landmacht. Daar worden onderofficieren opgeleid.. En een deel ook gewoon echt geestelijke begeleiding. Ofwel voor de staf van de KMS, dus de vaste staf die er zat, maar ook leerlingen die op zo'n sleutelmoment in hun leven in een keer van alles meemaken en de geestelijk verzorger opzoeken. Toen dacht ik; nou dat is helemaal niet verkeerd om zo langzaam die kant op te gaan. En toen heb ik me laten coachen door Jaap Geuze, een oude rot in het vak, en daar heb ik ook/ dat vond ik echt een hele goede/ ik mocht kiezen hoor wie ik dat wilde laten doen. En ik had met Jaap wel een klik en dat heeft heel goed uitgepakt. Die heeft ook, dat vond ik zo fijn, gewoon rijp en groen gewoon gemeld van ja één; zo zit het volgens Jaap Geuze.

I: #00:47:17-2# Ja.

R: #00:47:17-2# En dan ook zichzelf daarin meegenomen in de zin van: " hé, daar mag je dus zelf naar kijken, maar ik ben niet helemaal gek, ik weet wel waar ik het over heb."

I: #00:47:24-5# Oké.

R: #00:47:24-5# En ik vind nog steeds dat hij heel erg gelijk heeft gekregen. Waar we het erg over gehad hebben en wat voor mij heel (onverstaanbaar) was de positie van de geestelijk verzorger. Dat vind ik/ die is gewoon eigenlijk niet uit te leggen. Die moet je voelen en/

I: #00:47:40-0# Want de geestelijk verzorger is geen militair.

R: #00:47:41-9# Nee, dat al niet.

I: #00:47:41-9# Dat al niet, maar staat wel bij defensie op de payroll. Heeft wel een pak aan. Soms wel en soms weer niet heb ik begrepen.

R: #00:47:52-1# Ja, daar moet je wel even aan wennen.

I: #00:47:48-5# Ja. Een geestelijk verzorger draagt geen wapens, dus kan ook niet schieten.

R: #00:47:56-1# Nee. Je valt niet onder de krijgstucht, hè, je bent geen militair.

I: #00:48:00-2# Zelfs dat niet.

R: #00:48:00-2# Je hoeft geen orders op te volgen op papier. En je hebt dus, zeg maar, ongelooflijk veel vrijheid. Jouw positie, van dus onafhankelijk geestelijk verzorger, bied je ongelooflijk veel vrijheid. Nou, ik zeg altijd: "die komt mij heel erg toe." Daar kan ik goed mee omgaan, dat vind ik een heerlijk gevoel. En je bent never, never, never nooit vrijblijvend. En dat is een heel raar spanningsveld. En ik ben er ook nog steeds niet uit. Ehh, die vrijheid kost me geen moeite, die vrijblijvendheid kost me ook geen moeite. Ik zie ook collega's die dat precies omdraaien. Gelukkig niet zo bij ons humanisten moet ik eerlijk zeggen, maar, die zitten redelijk consciëntieus erin. Maar ik heb wel samengewerkt met mensen van andere denominaties die heel erg vrijblijvend waren en zich allesbehalve vrij voelden. Ik dacht ook van; jij doet dit, ja, snap nou toch/ Ik heb bijvoorbeeld vanuit de UvH twee keer een stagiaire gehad die, nou ja, volgens mij achteraf gek werden van mijn bevragen aan hun van: "hoe zie jij dat, wat maak je daar in mee, hoe voel jij dat?" Dat is ontzettend, óntzettend belangrijk dat je je daar van bewust bent. Wij kunnen op papier alles maken.

I: #00:49:16-6# Ja.

R: #00:49:16-6# En dat weten ook heel veel militairen. En als je dan met die vrijheid, toch gewoon, dus uit eigen vrije wil, meegaat in het gareel, nou, dan oogst je ontzettend veel waardering en stappen mensen veel/ "Je vindt het echt leuk hé Sietse om hier ook in de modder te liggen!" en "Jij hoeft dat helemaal niet!" "Man, ik lig hier met een majoor in de modder!"

I: #00:49:40-4# Jij bent een van ons.

R: #00:49:42-6# Ja. Ik kan ook gewoon opstaan en zeggen; "nou stik maar met je modder!" Maar dat doe ik niet. Want ja, dan verspeel je heel veel krediet.

I: #00:49:46-7# Ja, precies. Ja, dus daar moet je wel (overstaanbaar).

R: #00:49:47-8# Ik vind het/ ik moet ook zeggen; ik vind het ook echt heel leuk om in die modder te liggen en met hun dingen te doen en af te zien in een puptentje. Nou, die hebben ze al niet eens meer.

I: #00:49:58-6# Ach.

R: #00:49:58-6# Maar, dat/ weet je, dat idee, dat vind ik een leuk spel ook. En de dagen erna zit je in je nette pak bij de commandant!

I: #00:50:05-3# Maar jij kunt er ook van een afstand naar kijken.

R: #00:50:11-8# Dat vind ik dus zo belangrijk. Dat vind ik echt het meest wezenlijke in ons werk, is inderdaad die beschouwende reflectie. Als wij het al niet meer doen, wie doet het dan nog! En dan komt/ dat is toch mijn diensttijd heel vormend geweest, in die zin, dat je dus denkt: ja, daar moest ik mee in het gareel en was er geen ruimte voor kritische vragen. En niet dat ik altijd maar kritisch wil zijn, maar nu kan ik wel, als er iets gebeurt, dan ik denk; jee, dat willen we toch niet met z'n allen! Dan is het logisch of helemaal niet gek dat de geestelijke verzorger precies dat eens even bij die commandant aanklaagt. Van joh, wat ben je nou aan het doen?

I: #00:50:48-5# En dat kan ook tegenwoordig?

R: #00:50:48-5# Ja, dat kan heel erg goed!

I: #00:50:49-3# Ja, ja.

R: #00:50:51-0# Nou ja, ik ben vaak op uitzending geweest.

I: #00:50:53-7# Ja, nou, ook nog eens.

R: #00:50:56-3# En daar leef je heel intensief bij elkaar, met alle rangen en standen, maar het is altijd wel heel handig om een goede verstandhouding met de commandant ter plekke te hebben. Daar kon je echt ook gewoon naar binnen lopen van: jonge, jonge, jonge. Hoe heette die laatste ook weer? Lex. "Nou moet je ophouden. Je moet echt ophouden. Je bent hier zo aan zaniken en aan het zeuren over kleding en petjes op en weet ik veel wat allemaal. En dat legitimeer je door te roepen: ""Ja, we doen net alsof we in Nederland zijn, we doen het net zo als in Nederland!"" Ik vind/ de situatie is anders dan in Nederland. Alleen al qua temperatuur, alleen al qua improvisatie. In Nederland kun je bellen en dan heb je je spullen. Hier kun je bellen en dan heb je niks. Of hier kun je soms niet eens bellen. Dus hoe kom je erbij om.." Weet je wel. Maar daar mag je die man gewoon wanneer het mij uitkomt, wanneer bij mij de maat vol is en net? En nou wil ik eens even/ En: "Oh, Sietse is het echt zo zuur, ja, is het zo zuur? Goh, dat valt mij dan nu op!" En dan word je niet weg/ Hij kan ook zeggen: "Van ja; rot een eind op!" "Ik ben hier de commandant, ik heb hier het beleid, ik vertegenwoordig hier Nederland, dus eh, kom jij aan met je gezeur!" Nee, je wordt serieus genomen met je observaties.

I: #00:52:06-2# Ja, maar, dat heb je natuurlijk ook deels aan je zelf te danken.

R: #00:52:08-3# Dat denk ik ook. Investeren in je relatie.

I: #00:52:09-4# Ja, precies!

R: #00:52:11-0# Sietse is een normale vent. Sietse is geen zeurpiet. Sietse is geen klaagneus. Dat bouw je wel op.

I: #00:52:15-6# Sietse doet mee.

R: #00:52:15-6# Ik doe ook zeker mee, omdat ik het leuk vind. En eh, maar eh, nou ja, dat is een van mijn andere one-liners: de persoon van de geestelijk verzorger doet er toe. En als vergelijking kom ik altijd met; een chirurg kan nog zo katholiek zijn, hij moet gewoon heel goed opereren. Wat zijn levensbeschouwing is; hij zal niet een katholiek sneetje of een protestant sneetje maken in iemand. Maar in ons werk is het juist wel; hoe sta jij in het leven, welke keuzes heb jij gemaakt en wat heb jij omarmt. Daar word je om gevraagd, dat breng je bij alles wat je doet mee. Alleen al in het contact maken met mensen.

I: #00:52:57-6# Kun jij, kun jij dat, we zijn nu toch over het humanisme, hè, jouw levensovertuiging bezig. Kun jij mij dat verschil duidelijk maken? Want ik hoor redelijk vaak: "van ja, humanisme, wat is dat nou? Wat hebben we eraan en eh, ja, buitenkerkelijk, ja, maar." Ik hoor ook van andere raadslieden, jouw collega's die zeggen: "ja, die militairen, als er maar een gv-er in de buurt is waar ze tegenaan kunnen ouwehoeren dan is het goed." Dan zeggen ze; "hé, gv." Nou, de eerste de beste is voorhanden, of het nou een dominee is of een aal, of een humanist?

R: #00:53:30-5# Hoe vaak ik niet aal of dominee wordt genoemd. Het is een soortnaam. Maar nee, er zijn twee dingen om op te antwoorden: één is; die verschillende manieren van naar/ van levensbeschouwing zeg maar, die zijn eigenlijk alleen voor ons als Dienst Geestelijke Verzorging (DVG) relevant.

I: #00:53:49-4# Ja.

R: #00:53:49-4# En een militair interesseert dat niks. Jij moet er gewoon/ En dan kom ik weer terug op dat punt van de mens die de gv-er is.

I: #00:53:54-9# Ja, ja.

R: #00:53:56-4# Die weet een drempel te slechten als ze zeggen: "ja, maar ik kan wel met de gevo, geestelijk verzorger, gaan praten, maar ik wil met jou praten Sietse."

I: #00:54:08-0# Waarom, je bent een goeie vent, zoiets.

R: #00:54:05-7# Zullen hun redes hebben.

I: #00:54:11-9# Ja, ja, oké.

R: #00:54:11-9# Dat is, dat is een kant van het verhaal en het andere is eh, nou raakt ie langzaam/ raak ik hem kwijt/

I: #00:54:19-7# Van het maakt niet uit, hè, wat ik zei. Het maakt niet uit welke gv-er

voor zijn neus staat.

R: #00:54:30-8# Nee.

I: #00:54:30-8# Dus het zit aan de persoon.

R: #00:54:31-8# Ja.

I: #00:54:31-8# En wat is het verschil dan met de protestantse en de katholieke gv?

R: #00:54:39-5# Ja, oh, ja, nou komt ie weer terug; wat is nou het specifiek humanistische.

I: #00:54:43-1# Ja, wat is nou het specifiek humanistische? Anders/

R: #00:54:43-8# Een ander ding van mij is altijd: wij moeten (...). Nee, wij kunnen als humanisten niet zozeer humanistisch jargon claimen. Als bijvoorbeeld een van de dingen die ze zeggen is: "ja, ja, medemenselijkheid is heel belangrijk voor humanisten." Ja. Helemaal mee eens. Maar dat zegt een katholiek net zo hard! En een protestant zegt ook, en zeker mijn protestantse collega's; zonder medemenselijkheid zou ik helemaal dit werk niet kunnen doen. En zo zijn er meer termen die we zo ontzettend graag in een humanistisch doosje willen stoppen. En dan denk ik; waarom? Die exclusiviteit kunnen wij niet claimen. Dus die wil ik ook helemaal niet claimen. Dat komt ook, ik heb heel veel samengewerkt met een aalmoezenier. Een overtuigd katholieke aalmoezenier. We konden het ook met zijn tweeën gewoon heel goed vinden. Dus veel gebabbeld, zeg maar, buiten het werk om. Op een zaterdagochtend of zo, om weer eens even over de dingen van het leven te praten. Waarin hij ook heel kritisch bevroeg van zo van: "hoe kun je nou, hoe kun je nou jezelf humanist noemen? En het is een utopie om te denken dat je het allemaal maar zelf voor het zeggen hebt in het leven. Er zijn zoveel bepaaldheden in deze maatschappij, dat die vrijheid, die je denkt te hebben; ""oh, ik wil die vrijheid claimen, dus ik noem mijn humanist "" die is zo ontzettend relatief!" We hebben daar ooit een college over gehad van Henk Manschot.

I: #00:56:15-4# Henk Manschot!

R: #00:56:15-4# Ja. Dus inderdaad we zijn helemaal nog niet zo heel vrij. Maar dan denk ik ook van; daar heb ik ook helemaal geen last van. Ik ben heel tevreden met dat het is zoals het is en ik voel mij vrij genoeg om te zijn wie ik ben en te doen wat ik moet doen en, en. Dus ik hoef het ook helemaal niet zo ingekaderd te hebben van; dit is van mij en afblijven. Want die zelfde katholieke collega aalmoezenier zegt: "Ja, dan ben ik ook heel humanistisch!" Ik zeg: "ja, dat is prima! En waarschijnlijk ben ik heel katholiek" Wat maakt het uit! Ik vind/ ik noem me echt wel humanist. Juist ook om het maar zo te zeggen: ik duld niks boven me. dus ook geen godheid of dogma's of zo.

I: #00:56:59-9# Maar dat is een verschil met.

R: #00:57:01-9# Dat is een verschil, ja.

I: #00:56:57-7# En dat is (onverstaanbaar)

R: #00:57:02-5# Maar goed, dan kom je altijd wel op het punt dat humanisten leggen zich altijd uit in negatieve termen. Ik ben niet van de kerk, ik ben niet van de dogma's, geen god. Dan vind ik gelegitimeerd, maar wat ben je dan wel?

I: #00:57:12-3# Ja, precies.

R: #00:57:13-5# Dus, eh, nou ja, ik, het is ook zo'n slome nou van als je gelooft in de kracht van mensen. Maar daarmee ben je ook niet de enige.. Want er is ook in, wat ik wel zie bij protestant-christelijke collega's en katholieke collega's is er ook heel veel geloof in de kracht en de veerkracht van mensen en, en/ Dus ik denk, ja. De verschillen zijn veel kleiner dan de overeenkomsten. En waarom zitten we toch altijd zo ontzettend op die verschillen? Waarom moet dat zo benadrukt worden? Waarom ben jij?

I: #00:57:50-7# Kijk, de hele humanistische beweging is na de oorlog opgericht als tegenhanger voor de verzuiling.

R: #00:57:56-8# Maar waarom tegenhanger en waarom niet een meehanger?

I: #00:57:56-2# Nou, dat was dan weer met/

R: #00:58:01-5# De tijd van de/ de tijdgeest (onverstaanbaar)

I: #00:58:03-6# Ja, dat is de tijdgeest. Een meehanger niet want dan komt/ pas je weer in een zuil. Dan maak je weer deel uit/

R: #00:58:08-3# Maar dit is toch ook een zuil?

I: #00:58:08-2# van een systeem. Dit is ook een zuil, de humanistische zuil.

R: #00:58:15-0# Zuiltje. Een heel kleintje. Kijk, ik ben opgegroeid in deze maatschappij, dus ik denk ook in hokjes hoor. Je bent wel homo of geen homo; je bent wel humanist of geen humanist; je bent wel (onverstaanbaar).

I: #00:58:30-4# Ja, maar het gaat er dus ook om, die hele discussie, van: waarin onderscheidt het humanisme zich van. Kijk we hebben het over/ Jij zegt ook terecht: wij hebben veel meer overeenkomsten met andere theologische opleidingen en stromingen dan we denken. Maar goed, dan moet je dus wel je levensbeschouwing, ja, die moet je wel kunnen uitleggen, kunnen rechtvaardigen. Van hé, die Universiteit voor Humanistiek, die is er en waarom en waarom humanistiek? Want anders zeggen die andere denominaties van eh: "kom maar bij ons. "

R: #00:58:57-6# Ja, dat is ook zo.

I: #00:59:03-3# Dat is heel moeilijk en en/

R: #00:59:04-2# Maar ook/ Kijk, dat heb ik op de UvH, ik denk dat Fons Elders, dat weet ik niet meer precies, maar de enige/ het enige wat zin aan ons leven geeft is dat we dood gaan. Het feit dat dat contrast gaat ontstaan op enig moment: ga je dood, betekent dat zo'n markeermoment; en niemand weet wat daarna zal zijn, net zomin

als iemand weet wat ervoor was. Dus volgens mij is er gewoon niks. Ik vind dat veel makkelijker te bedenken en veel logischer en voor mij te begrijpen, dat het gewoon dit stuk is. Die tachtig jaar die je hebt. En, ja, mensen zijn pijn vermijdend, mensen zijn moeite vermijdend, Dus, dus, vandaar dat we redelijk comfortabel het leven willen leven. Dat is ons streven. Dat vinden we een goed.

I: #00:59:56-2# Zorgen vrij.

R: #00:59:57-4# Liefst zo zorgeloos mogelijk. Nou, wie schetst je verbazing; elke dag dient zich wel wat aan wat zorgwekkend is.

I: #01:00:05-3# Absoluut.

R: #01:00:05-3# Dus het lukt je helemaal niet om zorgenvrij te leven. Dat is wel een leuk streven, maar ergens naar streven vind ik hartstikke goed, maar het kost soms ook onevenredig veel energie die je volgens mij in het dagelijks gewoon er zijn en dingen die op je afkomen tackelen, heel goed kunt gebruiken. In plaats van: maar had ik maar, kon ik maar, zal ik maar...Nou, parallel met het katholicisme dat, zoals bij ons thuis; je moet nu goed leven zodat je straks in de hemel goed voor mekaar krijgt.

I: #01:00:34-2# Ja. Nog beter zelfs!

R: #00:53:21-2# Nog veel beter. Dat vond ik niet te rijmen, want ik deed heel veel dingen die niet goed waren. En ik zag ook om mij heen hele vrome katholieken die dingen deden. Ik denk; nou moe, volgens mij ehhhh!

I: #01:00:47-5# Die komt er niet.

R: #01:00:49-1# Nee! Dus, nou ja, langzaam maar zeker; zeker heeft daar de UvH ook wel heel erg in geholpen. Het is gewoon een verzinsel van het menselijk brein. Wij kunnen er niet mee leven dat we iets niet weten. Dus maken we er zelf wel een invulling van. Echt een ontzettend simplistisch voorbeeld hoor, maar je boekt een vakantie naar Grand Canaria, ik noem maar iets, op basis van de folders in het hotel, van het hotel. En dan zie je de kamer en dan zie je het water en dan maak je je er een beeld van, totdat je er bent. Dus dat hele gefantaseerde beeld, omdat je nog niet beter wist, is weg. Want nou kun je het echt zien. Hier ligt het hotel, daar is het strand. Maar zolang je dat nog niet hebt maak je dus zelf je voorstelling.

I: #01:01:37-1# Ja, natuurlijk!

R: #01:01:38-4# Nou, nogmaals, dit is een heel simplistisch voorbeeld, maar ja, ik werk met militairen die soms niet zo'n hoog abstractieniveau hebben, probeer ik dat op die manier duidelijk te maken. Hé, joh, wij maken overal beelden van omdat we het precies niet weten. Maar dat vinden we heel/ nou, Canaria geboekt uit, af en over drie manden zitten we er. En ik ben er helemaal niet meer mee bezig. En dat werkt gewoon. Ja, ik weet niet hoe dat bij/ misschien dat er mensen zijn die dat zo doen, maar ik ken het niet. Dus ik denk; Oh, leuk, ga je naar Grand Canaria. Schiphol en vliegtuig en dan/

I: #01:02:10-7# De voorpret.

R: #01:02:12-4# Precies!

I: #01:02:12-4# De voorpret is er al.

R: #01:02:13-5# Precies, maar dat is ook een beeldend iets waar je in gaat vullen, waar je vragen over hebt; hoe zal dat zijn? Als we die parallel nou naast het leven zetten, dan denk ik ook; ja, ik weet ook niet waar ik over een jaar sta.

I: #01:02:26-1# Nee.

R: #01:02:26-1# Daar heb ik wel een voorstelling bij. Ik ben nu dingen aan het doen die waarschijnlijk over een jaar nog wel merkbaar zijn.

I: #01:02:32-6# Maar je hebt geen voorstelling van wat er hierna komt. Je zegt: "het is niks." Hè. Dat geloof jij niet, van dat er iets is.

R: #01:02:40-8# Nee, dat, ik, ik/ Je kunt niet zeggen van; "ik weet zeker dat er niks is." Maar ik zit wel helemaal in die richting.

I: #01:02:46-2# Ik riep al, ik zei al; "ik geloof, ik geloof van niet."

R: #01:02:49-5# Ik kan me niet voorstellen dat.

I: #01:02:51-6# Dus ja.

R: #01:02:51-5# En dat vind ik prima. Ik kan het me niet voorstellen, dus dan moet ik het ook niet doen. Ik kan het gewoon niet!

I: #01:02:58-2# Het is ook/

R: #01:02:58-2# En het biedt ook geen steun, of troost of oh wat mooi. Ik heb altijd gezegd: "Godverdomme, als ze me na na dit leven nog een leven schenken, ook al is het in het hiernamaals, dan kom ik terug. Dan word ik zo boos!"

I: #01:03:09-0# Maar dan is het dus een reis boeken naar Grand Canaria en zeggen van: "ik ben er niet mee bezig." Want dan zit je in het vliegtuig en dan/

R: #01:03:15-3# Ja, nee. Maar dat/

I: #01:03:16-4# Dat is het dus.

R: #01:03:18-3# Ik ben er ook niet zo mee bezig.

I: #01:03:19-4# Nee, nee. Je ziet wel.

R: #01:03:21-8# Ik zie wel. Ja, precies! Maar je wordt er mee geconfronteerd als je dus met mensen die wel een duidelijk hiernamaalsbesef hebben/

I: #01:03:29-2# Nou ja, precies/

R: #01:03:31-8# Dan krijg je daar een gesprek over.

I: #01:03:31-5# Ja. Dan komen we terug op jouw collega's aalmoezeniers, dominees, imans, pandits/

R: #01:03:37-0# Ja, noem ze maar op.

I: #01:03:37-0# die hebben daar wel een heel duidelijk beeld van.

R: #01:03:39-0# Ja, ja, nou, dat vind ik interessant hoor.

I: #01:03:40-4# Ja, dat is ook interessant, maar hoe houd jij je dan staande?

R: #01:03:41-9# Maar dan denk ik ook: jonge, jonge, jonge, jonge; hoe dik is jouw duim?

I: #01:03:45-7# Ja, ja.

R: #01:03:41-8# Dat denk ik dan. Maar goed, dat ga ik ze niet zeggen, want dat vind ik dan weer zo (onverstaanbaar)

I: #01:03:50-7# Maar zij zullen van jou vinden van; och, och, ocherm/

R: #01:03:53-3# Zij vragen: "Waar doe je het dan voor?"

I: #01:03:54-2# Och here. Nou.

R: #01:03:56-6# "Waar doe je het dan voor?" "Waarom wil jij dan een zo goed mogelijk leven leven als je toch niet uitbetaald wordt? " Ik zeg: "misschien word ik ter plekke wel uitbetaald."

I: #01:04:03-2# Tijdens het leven.

R: #01:04:04-4# Heb ik de buit al binnen. Tenminste, zo ervaar ik het wel. En, wie goed doet, goed ontmoet. Dat is trouwens, dat ga ik lekker ook even benadrukken; in mijn buschauffeurschap; ik bedoel, wat is het voor een baan; iedereen kijkt er een beetje op neer en, en, maar ik heb daar ongelooflijk veel respect voor gekregen. Voor het vak van buschauffeur. Je kunt/ ik heb destijds ook moeten kiezen of ik mijn vrachtwagenrijbewijs ging halen of personenvervoer. Toen dacht ik; ik wil met personen, ik ga niet met goederen. En eh (...) negen van de tien keer gaat het gewoon heel erg goed en stappen de mensen de bus in die van a naar b moeten en wel of geen praatje met je/ soms heb je zelf ook helemaal geen zin om een praatje te maken. Maar het moment dat ze de bus instappen, die split-second, maak je al een inschatting: Wacht even, wordt dit wat of niet? In de zin van: dit kan gezellig worden, of het kan lastig worden of weet ik wat. Pats! En, nou ja, menig buschauffeur kan dat heel erg goed. En dan denk ik; ja, dat hoor je nooit dat iemand op die manier in die bus, zeg maar, gewoon zijn werk zit te doen. En wat mij opviel, is dat van de collega's waren er in een jaar tijd drie of vier die hun geldblik gejat was, of heel veel mot in de bus hadden gehad, of de politie erbij; het waren altijd dezelfde. Het waren altijd dezelfde collega's. Ik heb dus uiteindelijk vier jaar op de bus gezeten en nooit problemen gehad. Nooit. Niks niet. Dus ik denk, ja., Nogmaals, wie goed doet goed

ontmoet. Echt/

I: #01:05:38-9# Ja

R: #01:05:38-9# Ze waren er niet op uit. Ze waren bijvoorbeeld heel erg strak in het regels hanteren. En dat klopt ook, dat hebben we afgesproken. Dit gesprek mag wel op de bus en dit gedrag niet. Dus ik spreek jou daarop aan/

I: #01:05:51-3# Ja, dat is duidelijk.

R: #01:05:52-6# (onverstaanbaar) Ja, dat deed ik ook niet.

I: #01:05:54-7# Nee.

R: #01:05:54-7# Dus, dat kun je weer laf noemen of wat dan ook. Eh, nou ik denk, ja, wie ben ik om jou te corrigeren? Kijk, zo gauw je andere passagiers lastig gaat vallen dan ben je wel bij mij. Dat kan niet. Maar als jij met je benen op de bank wil zitten in de bus, nou ja dan moet je dat maar doen. Ik vind het niet kunnen, maar/

I: #01:06:15-9# Nee.

R: #01:06:15-9# Ik doe dat ook niet.

I: #01:06:16-1# Ik ook niet, nee. Maar goed.

R: #01:06:16-3# Ja. Nee, weet je wel/ Ja/ Ik heb het altijd, heel, héél erg, heel erg leerzaam gevonden.

I: #01:06:24-4# Ja. Jij spreekt mensen aan op hun eigen verantwoordelijkheid.

R: #01:06:27-5# Dat is eigenlijk, uh/

I: #01:06:28-9# Dat is het eigenlijk.

R: #01:06:29-2# Ja, ja. En ik weet niet of ik het goed doe, hoor! Het klinkt nu allemaal van dat ik het allemaal weet. Helemaal niet! Maar dit is wel wat mij, zeg maar, mijn leidraad wel is. En, en uit heel veel dingen is wat te leren. Met heel veel contact en heel veel/

I: #01:06:47-3# Ja, hoe meer contacten hoe meer je ervan leert.

R: #01:06:49-1# Ieder mens drukt bij een ander op een ander knopje. Ik moet zien dat ik zoveel mogelijk mensen tegen kom (?)

I: #01:06:52-1# Ja. Nou, dan zit je bij defensie wel goed.

R: #01:06:54-5# Ja.

I: #01:06:54-5# Denk ik?

R: #01:06:57-2# Ja.

I: #01:06:57-2# Het is en blijft een sterk hiërarchische organisatie. Die is wel heel sterk veranderd.

R: #01:07:02-9# Jaaah, ja, ja. Dat zie ik zelfs. Ik ben nu tien jaar (onverstaanbaar)

I: #01:07:06-1# Alsjeblieft, hè. Uitzendingen enzo, steeds meer. Andere krijgsmacht, kleiner. Beroeps. Beroeps voor korte tijd.

R: #01:07:18-2# Ja. het gaat om contact leggen.

I: #01:07:20-2# Wat, ja. Wat maak je zo mee, met die militairen? Waar komen ze mee?

R: #01:07:26-4# Ohhh.

I: #01:07:26-4# Ik kan me voorstellen dat bezuinigingen op defensie dat dat een druk legt op de manschappen. "Ben ik er volgend jaar nog wel, ja of nee."

R: #01:07:33-8# Dat valt mee.

I: #01:07:35-9# Of valt dat mee.

R: #01:07:35-9# Ja, dat valt mee. Had ik ook veel meer verwacht, maar dat valt heel erg mee.

I: #01:07:40-6# Of zijn het meer levensvragen van: "Ik word uitgezonden maar eh, wat is het, Afghanistan?"

R: #01:07:45-5# Het is altijd/ het is zo, ik zeg altijd: "jouw werk is mijn werkterrein." Dat is ook echt zo. Het gaat over van alles. Het gaat echt/ Veel toch wel, veel relatiekeuzes, zal ik maar zeggen. Onhandige keuzes of hele goeie keuzes of eh/ (...) Vaak, dat is wel een beetje abstract, maar vaak op het moment dat ze keuzes moeten maken. En/ Maar ja, daar tussendoor komt er iemand die een ongelooflijk, ongelóóflijk complex blijkt te hebben van zijn neus. Nou dan sta je 's-ochtends ook niet op van: "Vandaag ga ik eens praten met iemand over zijn neus."

I: #01:08:27-6# Over z'n neus, nee. Maar, ja.

R: #01:08:29-0# Gewoon mensvermijdend bezig is. Een klein dochtertje heeft waarmee hij niet op de foto wil. Zo'n klein kind hou je altijd bij je gezicht en dan staat dus die enorme gok er ook op. Zijn hele leven, zesentwintig jaar lang was ie, hij was zesentwintig jaar oud, werd bepaald door die neus. Alles! Nou, dat verwacht je toch niet?

I: #01:08:55-7# Nee, dat verwacht je niet.

R: #01:08:57-1# En alleen al het feit dat ie dus bij mij kwam met een, met een of ander verhaal, waarvan ik denk: nou ja, god, moet je daarvoor de gevo (geestelijk verzorger) voor opzoeken? Nou ja, doe maar. Wie ben ik om te zeggen van eh, "ga maar weer, het is niet interessant genoeg."

I: #01:09:09-7# Wat moet je, ja wat moet je ermee? Ja.

R: #01:09:11-5# Maar uiteindelijk bleek, al doorvragend ook, van ja, maar hier gaat het niet om", hè. "Wat is er nog meer? " " Is er nog iets? "Nee eh" Er omheen draaien, er omheen draaien. En uiteindelijk/ Hij kon het woord neus kon ie niet noemen. Het wóórd gewoon. Die neus was, zeg maar.nog veel groter dan dat ie was.

I: #01:09:34-5# Ja.

R: #01:09:35-9# En eh, dat kan ook. Mensen die, die/ Het is overigens goed gekomen met die neus. Mensen die veel spanning voelen bij hun leidinggevende. Die eh/ "Hij houdt mij tegen. Ik wil verderop en ik heb zijn goedkeuring nodig, maar hij zet die handtekening niet." Nou, dat gaat helemaal niet over die handtekening. Maar dat gaat over onderlinge verhoudingen die al tijdenlang scheef zijn zijn. Dat de een de ander niks misgunt of eh, weet ik het. Ja, daar ben ik ook veel/ dat komt regelmatig terug. Dat ze op die manier de geestelijk verzorger opzoeken. Eh (onverstaanbaar)

I: #01:10:21-7# Zoeken ze dan ook specifiek de humanistische verzorger op, of zeggen ze van: "hé gv" en jij loopt toevallig langs en ze pakken jou bij je/

R: #01:10:29-0# Ja, dat komt/

I: #01:10:29-4# epauletten.

R: #01:10:29-4# Ja, ook wel. Maar soms komen ze echt binnen van: "Ja ik had graag een van de gevo's " zeggen ze bij de luchtmacht; gevo!

I: #01:10:34-3# Gevooo!

R: #01:10:35-8# "Van de gevo gesproken." "Nou ja, dat treft; ik ben er, of spreek je liever met de aalmoe/?" "Nee, dat maakt me niet uit!" Het maakt ze ook haast nooit uit. En, en.

I: #01:10:43-8# Ze moeten hun ei kwijt.

R: #01:10:46-7# Wat je dus, nogmaals, ik kom er toch weer op terug hoor, maar de persoon van de geestelijk verzorger, die doet er toe. Dus als ze mij zien rondlopen, omdat ik regelmatig wel even op afdeling ben: "hoe is alles hier?" Praatje dit, kopje koffie en daarna weer een andere afdeling opzoeken. Dat doet de aalmoezenier precies hetzelfde..

I: #01:11:05-0# Ja.

R: #01:11:05-0# Dus dat is dan een bekend gezicht. Zo van: dat is de gevo. En we hebben dat een beetje verdeeld, dus, dus, ja, hij komt meer bij die eenheden dan ik. En, en, ja, zo/

I: #01:11:14-7# Ja.

R: #01:11:16-9# "Ja, ik wil wel graag iemand van de gevo. Ja, Erik of zo heet ie." Dat staat voor hun symbool voor dé gevo. Zoals het, zeg maar, bij mijn onderdelen ik symbool sta. Dus dat, dat/ Nee, ik vind ook altijd, nu ook met dat hele onderzoek dat gaande is over de behoefte aan welke kleur de geestelijk verzorging heeft, is voor ons gv-ers relevant, maar voor militairen? Ik bedoel, ik heb ook wel eens gesprekken gevoerd met katholieke collega's en protestanten. Ik zeg: "hoe vaak komt er nou echt zo'n diepe religieuze vraag?" Nou, vrijwel nooit!

I: #01:11:50-0# Nee.

R: #01:11:50-0# En dat is vaak uit eigen initiatief dat ze een bijbelgroepje oprichten tijdens uitzending of zo. Nou dan ben je wel even heel specifiek in je eigen zuil, zeg maar, bezig. Nou, hartstikke goed. Dat aanbod mag je rustig doen. Dat vind ik ook heel erg goed. Maar dat iemand echt met, met: "Nou, ik ben militair en ik ben heel erg christelijk dus "" gij zult niet doden"", dat moet ik wel met voeten treden!" Het zijn zulke pragmatici dat/

I: #01:12:19-6# Dat is misschien ook minder nu, dat het een beroepsleger is waarbij je dus kiest voor het beroep in plaats van dat je voor je nummer opkomt. Want daar zat, onder ons gezegd en gezwegen, van alles en nog wat door mekaar in die dienstplichttijd.

R: #01:12:35-1# Ja, ja, ja.

I: #01:12:35-1# Heerlijk!

R: #01:12:35-2# Een afspiegeling van de maatschappij.

I: #01:12:36-5# Ja, ja.

R: #01:12:36-5# En dat hield/

I: #01:12:38-4# Maar goed.

R: #01:12:38-4# Nee, maar dat hield het leger ook/

I: #01:12:40-2# Ik vond het heel interessant.

R: #01:12:41-4# Dat was het ook. En waar ik heel erg interessant vond was dat het de legercultuur fris hield. Want elke twee maanden kwam er een lichte, gewoon vanuit de burgermaatschappij kijken: "Jemig, wat doen jullie hier?" Dus, je werd er steeds op bevraagd en dat zorgt dat het je scherp houdt. Nu is zeg maar de kans dat wat ze normvervaging noemen veel groter, omdat het een keuze is die ze zelf gemaakt hebben. "Van hé, niet zeuren, jij wil hier werken, dus zo doen we het hier." Dat is veel gevaarlijker dan/

I: #01:13:06-1# Machocultuur, die is misschien nog meer/

R: #01:13:07-2# Ja, ja

I: #01:13:09-1# Virulent?

R: #01:13:11-2# Ja, ja, ja. Dus dat is een eh, nou dat vind ik een appèl doen op ons als geestelijk verzorgers om daar op te blijven letten. We kunnen niet alles pikken.

I: #01:13:21-3# Ja, je begrijpt waarschijnlijk waarom dat behoefteonderzoek wordt gedaan?

R: #01:13:25-2# Ik snap het allemaal wel.

I: #01:13:27-3# Ja, ik snap het ook allemaal wel.

R: #01:13:26-1# Maar ik vind de richting van de vraagstelling veel te veel eh, eh, gekleurd, in de zin van/ Ik denk dat ze/ ja, dat het er niet over gaat, maar ik dank dat er hele hoge verwachtingen zijn ten aanzien van de uitkomsten in kleurantwoorden, zal ik maar zeggen. Dat een ondervraagde militair specifiek zegt van: "nou, nee, maar ik vind die humanisten en die protestanten, vind ik maar helemaal niks. Voor mij, een katholiek is een geestelijk verzorger. Of een geestelijk verzorger is katholiek." Dat denk ik niet dat dat eruit komt. Dat zou me heel erg verbazen. Sowieso is de respons natuurlijk vreselijk laag, maar goed.

I: #01:14:03-6# Ja.

R: #01:14:03-6# Maar we moeten even stoppen. Ik moet plassen en zal ik nog een keer koffie (onverstaanbaar)

I: #01:14:09-3# Nou, we zijn aangekomen, Sietse, bij eh/ We hebben trouwens een vers bakkie koffie.

R: #01:14:14-5# Ja, mooi hè!

I: #01:14:14-5# Lekker hoor! bij jouw uitzendingen. Afghanistan, Bosnië, weer Afghanistan.

R: #01:14:21-0# Ja. Nou Bosnië is niet een officiële uitzending. Zo heb ik het wel ervaren maar/

I: #01:14:23-7# Oké!

R: #01:14:25-0# Maar dat leg ik zo wel uit. Nee, de eerste keer was in tweeduizendacht. Ging ik mee met het Vijfenvoertigste uit Ermelo, pantserinfanteriebataljon Oranje Gelderland, naar Kamp Holland in Tarin Kowt, Uruzgan en daar had ik natuurlijk wel hele grote, wilde, woeste verhalen over gehoord. En ik had zelf aangegeven van: "Nou, laat ook mij maar een keer."

I: #01:14:53-0# Wilde, woeste verhalen!

R: #01:14:49-7# Ja! ja, ja. Daar werd je als hè, ik geef even mijn eigen beleving, daar werd je als geestelijk verzorger tot het ultieme getetst. En daar kwam het erop aan. Uitzendingen, ja, kunnen je maken of breken bij wijze van spreken. Hou je het vol of niet. Jemig, waar begin ik aan!

I: #01:15:15-9# Nou!

R: #01:15:15-9# Laat ik het maar een keer doen. En eh, nou, aldus kwam ik op de lijst te staan. "Je kunt mee met de Vijfveertig. De eigen dominee gaat mee en jij gaat als tweede geestelijk verzorger omdat Kamp Holland zo groot is." Allemaal prima. Collega's van mij waren me daar voorgegaan, dus eh, ik moest het maar een keer doen. Maar de verwachting, mijn verwachtingen, hè, we hadden het net over Grand Canaria, maar goed, verwachtingen die je maakt; die waren tórenhoog. En daarbij dus de onderliggende vraag: ga ik dit wel fixen!. Daar was ik echt heel benieuwd naar; van ga ik dit wel fixen.

I: #01:15:52-1# Dus jij ging er wel gespannen naar toe.

R: #01:15:53-6# Ja, zéér. Ja, ja, ja, ja,

I: #01:15:56-4# Wie volgde jij op, of was/

R: #01:15:57-6# Norbert de Kooter!

I: #01:15:57-6# Oh, Norbert de Kooter!

R: #01:15:59-1# Ja, nee, geweldig. We hebben veel overdrachtijd gehad. Dat was echt heel goed.

I: #01:16:04-4# Hij was daar nog.

R: #01:16:06-2# Ja. Leuk. ik vond het echt leuk om hem te zien en te horen hoe hij het gedaan had en gehad had. Maar ja, toen moest ik. En ik ben daar op een april gearriveerd en toen is de hoofdmacht zeg maar waar ik mee was, die waren half maart gearriveerd, dus die waren er al een week of twee, drie. En toen kwamen wij als S en T nog een keer binnen. En twee weken later reed de zoon van van Uhm op een bembom.

I: #01:16:30-9# Van Uhm was toen net een dag geloof ik/

R: #01:16:33-4# Ja, die is zeventien april commandant geworden en achttien april 's-ochtends/

I: #01:16:37-9# Wat een ramp! Ja.

R: #01:16:37-9# Ja. Overigens, toen wij binnenkwamen was er elke dag een IED strike (improvised explosive device) . Dus een auto die op een foute manier een IED had ontdekt. Wat iedere keer wel net goed ging; veel schade, maar geen lichamelijke schade. Alleen schrik en/

I: #01:16:55-1# Het waren pantserwagens van/

R: #01:16:56-6# En dat vijf dagen achter elkaar, dus. Ook twee keer eenzelfde groep. Dus die zijn natuurlijk ongelooflijk gespannen dan, en en, ja, ik kwam daar net aan en jeetje, wat is dit nou!

I: #01:17:07-5# Ja.

R: #01:17:08-9# Maar goed, toen hadden we dus onze echte piece de resistance, de dominee en ik, rondom die uitvaart van eh, of de "ramp ceremonie" heet het daar, uitgeleide doen van van Uhm en Schouwink. En twee jongens, ook op het voertuig, die ernstig gewond zijn geraakt, die waren eigenlijk een paar uur later al stabiel genoeg om naar Nederland te gaan. Ja, het is heel lastig dat dat gebeurt, maar voor de discipline geestelijke verzorging is het eigenlijk wel een, ja; "mooi" is een beetje een fout woord, maar dan sta je wel op de kaart.

I: #01:17:42-8# Het is goed dat je er bent.

R: #01:17:44-2# Ja. Dan ben je in een keer heel zichtbaar. Je doet dingen waarvan een ander echt ontzettend achter zijn oren moet krabben: "Oh, hoe ga ik dat doen?" Dat neem je ze allemaal uit handen. Ik ben er ook niet bang voor. Het gesprek aangaan over de doden, voorbereiden van zo'n dienst. Nou, ja, iedereen van: "Oh, wat mooi en knap en wat goed!" Ik denk ja; ik vind wel dat ik dat moet kunnen. Dus ik vond dat niet zo verbazingwekkend. Ik vond het wel indrukwekkend, maar. Nou! Wel leuk dat je daar dan/ Nou, vervolgens sta je dus op de kaart en moet je daar nog vier maanden rondlopen met zo nu en dan een IED strike, zo nu en dan een gewonde of een groep die toch later terug naar de ba/ "base" kan komen dan gedacht. Dus dat geeft ook heel veel spanning. Soms werd de luchtsteun ingeroepen. Dus dan wist je ook; dat doen ze ook niet voor niks. Er waren soms konvooien naar Kandahar die dan door die corridor van de, dat gebergte in een soort hinderlaag/ Nou, van alles wel meegemaakt. En ik zat maar te wachten dat het ging gebeuren. En eh, dit was gewoon wel wat binnen de verwachting paste, maar er zou iets komen waar ik denk: ja, zie je nou wel, nu wordt je tot het uiterste getest.

I: #01:19:02-5# Wat verwacht jij dan?

R: #01:19:04-8# Weet ik niet.

I: #01:19:04-8# Grootscheeps offensief?

R: #01:19:06-6# Nee, ik weet het niet. Maar er zou een moment komen dat ik achter mijn oren ging krabben van: holy, holy, wat moet ik hiermee? Kan ik dit wel. Wat, wat/ is dit nou wel aan mij om te doen en. Nou ja, ik herinner mij nog een markant moment tijdens de uitzending van de midterm, dus dat je precies in het midden van je periode bent. Dus als je viereneenhalve maand van huis bent, dan is het dus twee maanden en een week, dan ben je precies op de helft. Dan had je de periode gehad die nog een keer gaat komen.

I: #01:19:36-2# Ja.

R: #01:19:36-2# Nou, traditioneel wordt er dan met een dikke, dikke, dikke balk, helemaal beschilderd met kleuren van de eenheid, de namen, de data, het liefste de namen van iedereen erop die bij die eenheid hoorde en de oudste aanwezig en de jongste aanwezig. Pakken de trekzaag en zagen die balk midden door.

I: #01:19:52-4# Aha, oké.

R: #01:19:52-4# De midterm. Nou, omdat die rotatieschema's zo wisselden hebben we maar gewoon een datum gepakt; dat is onze midterm. Dus ook met een hele dikke, oranje geschilderde balk. En dan ben je dus echt op zo'n, voor mij dan, heel duidelijk reflectiemoment. Je kunt terugkijken, maar je weet; dat wat je gehad hebt komt nog een keer. En ik weet, ik herinner mij nog gewoon dat ik naar die balk stond te kijken, terwijl die doorgezaagd werd en ik dacht: van ja, maar waar jij op zit te wachten, dat is er al lang. Dit is het namelijk. Wat jij nu gedaan en gezien en meegemaakt hebt, dat betekent op uitzending.

I: #01:20:28-4# Meer wordt het niet!

R: #01:20:29-4# Dit is het!

I: #01:20:31-3# Ja, dat is het ook, ja.

R: #01:20:33-2# En dat viel me heel erg tegen.

I: #01:20:36-1# Ja, of mee?

R: #01:20:36-1# Nee, tegen! Ik stond er echt van: wat een desillusie. Is dit het nou! Dit is grotendeels gewoon kazernewerk. Alleen zesduizend kilometer verderop. Ach, je gaat eens mee de poort uit. Ik ben minder de poort uit gegaan dan ik zou willen. Eh, och, daar gaat inderdaad eens iemand dood, maar dat hebben we op de kazerne ook wel, in een verkeersongeluk. Dat iemand plotseling, hè!

I: #01:20:56-9# Ja, maar, is/

R: #01:20:55-3# Hè. Dus ik begon het ongelooflijk te relativiseren en tegen het, ja tegen haast het ontluisterende aan. Van, nou, wat is de big deal. Dit is gewoon/

I: #01:21:03-4# Je zit natuurlijk wel in een oorlogsgebied! Dat is toch/

R: #01:21:09-2# Ja, daar merk je niks van hoor. Ik zat in een openlucht gevangenis.

I: #01:21:13-4# Ja.

R: #01:21:13-4# Die Tarin Kowt Kamp Holland heette. Je kon geen kant op. Alles werd gezien, alles werd gedaan. Totaal geen privacy.

I: #01:21:17-5# Nou, dat moet/

R: #01:21:17-5# Het gemis van thuis zou zo'n issue worden. Nou, ik miste ze helemaal niet! Ik vond het wel lekker. Wat ik heel arm vond is, zeker die tweede periode, is dat je alleen nog maar de geestelijk verzorger bent. En dus vind ik het heel prettig om gewoon in het dagelijks leven zo nu en dan de vader te zijn of de echtgenoot te zijn of de buurman te zijn of de zoon te zijn. Al die rollen die je steeds hebt; klant bij Albert Heijn te zijn; dat heb je daar allemaal niet.

I: #01:21:52-7# nee.

R: #01:21:52-7# Daar lopen mensen/ je loopt daar rond en mensen zeggen: "oh, loop

maar door hoor Sietse, hier gaat alles goed!" Ja, je wordt ook nog nauw geassocieerd met alleen maar problemen.

I: #01:22:01-3# Trouble shooter

R: #01:22:02-9# Ja, vreselijk. We waren wel veel met problemen bezig, ik bedoel onderlinge spanningen en/ Ook, ik had altijd heel veel contact met de battlegroup commandant, die gewoon even van zich af wilde praten, maar ook wel eens even wilde sparren. Zo in de avonduren, even zo bij de ondergaande zon. Ontzettend van genoten. Heb niet zo door gehad, dat heeft hij me later nog wel eens uitgelegd, dat hij dat bewust deed om: "zie ik het nou goed? Jij kunt altijd zo lekker kritisch meekijken en/" Ik vond dat niet/ Nogmaals, ik vond dat allemaal niet meer, want "het" zou nog komen.

I: #01:22:35-4# Ja, ja, ach

R: #01:22:35-4# Dus dat was echt, ja. Dat was ontluisterend. En eh/ Maar op een gegeven ogenblik ook wel berusting. Zo van; ja, wees dan ook tevreden. Je kunt het dus makkelijk aan. Je vraag was van te voren: "ga ik dit fixen?" Nou, echt, met gemak!

I: #01:22:53-0# Nou, daar kun je toch trots op zijn!

R: #01:22:49-6# Ja.

I: #01:22:50-6# Of zeg jij van nou/

R: #01:22:55-1# Maar dat duurde wel heel lang, maar toen was ik al een jaar thuis. Dus. Nee, dat heeft heel veel kruit (?) gekost.

I: #01:23:04-0# Ja. Nou ja, het is bijzonder vind ik. Want het is toch een situatie met spanning inderdaad. Met bommen en doden en/

R: #01:23:12-5# Ja.

I: #01:23:12-5# Ja. De toekomst is toch ongewis van iedereen daar. Ongewisser dan hier. Kijk, je weet dat je hier een keer een verkeersongeluk kunt krijgen en dan sneven, hè! Onderweg van of naar de kazerne.

R: #01:23:24-0# Zomaar.

I: #01:23:24-0# Zo maar hè. Gebeurt ook.

R: #01:23:24-8# Ja.

I: #01:23:24-8# Maar daar!

R: #01:23:24-8# Nee. Zelfs op het kamp was je niet veilig. Want er is ook iemand omgekomen, die kreeg een honderzeven milimeter op zijn achterhoofd. Toevallig. Die liep net op het verkeerde moment op de verkeerde plek. Dus. Maar dat is gek. Dat als je erin zit, ja dan heb je zeg maar de geur, dan heb je de kleur, heb je de

beleving. En die is altijd anders dan wanneer je erover hoort. Ik heb bijvoorbeeld in die tijd, elke twee weken schreef ik heel uitgebreid, zo beeldend mogelijk, vanuit mijn eigen beleving naar huis. En dat werd dan hier gedistribueerd onder vrienden, bekenden en iedereen die had aangegeven; ja, ik wil wel meelesen. En dat heb ik nu laatst voor het eerst teruggelezen. Vijf jaar na dato. Heb ik het voor het eerst gelezen. Ik denk; oh, dat heb ik toch eigenlijk wel heel erg mooi beschreven!

I: #01:24:18-2# Nou.

R: #01:24:13-9# Dat ik dacht: nou! Kijk, ik weet ook wat er niet staat. Als ik alles lees dan denk ik; oh, ja dat gebeurde toen, dat heb ik dus/ Het zit allemaal wel in mijn geheugen, maar eh. Het ontbrak mij aan beeld, het ontbrak mij aan beleving. Dat is eigenlijk wat ik zeg. Die geestelijk verzorgers die mij voorgegaan waren, met wie ik gesproken had, die vertelden heel erg over de gebeurtenissen en waar je als geestelijk verzorger bij uitkomt. Terwijl ik achteraf/ En ik kon de vraag toen ook niet stellen, maar achteraf wel. Het ging mij veel meer om de beleving. Want dat jij die dingen doet, die vind ik gewoon logisch. Ja, dat komt op je dak als geestelijk/. Moet je maar geen geestelijk verzorger willen zijn, weet je wel..

I: #01:24:52-9# Ja

R: #01:24:55-9# Maar hoe doe je het. Hoe doe je het. Wat doet het met jou. Dat je daar dus staat voor zeshonderd snikkende mannen. Dat je achter die kist aanloopt het vliegtuig in. "Goh, dat je dat doet", ja logisch. "Heftig", ja heftig, maar wat deed het voor jou. Dat vind ik dan/ ja dat is dan toch meer denk ik de menselijke kant achter het verhaal. Nou, dat heb ik dus zoveel mogelijk op papier weten te zetten. Daar ben ik nog steeds wel content mee. Zeker nu ik het een keer heb teruggelezen. En eh, ik had wel toen ik thuis kwam; staan er op Eindhoven een vrouw en vijf kindertjes heel blij te wachten. Ik was natuurlijk ook ontzettend blij om ze te zien; het is toch een heel ontroerend moment. Maar ik was ontzettend blij dat, ik kwam half augustus terug en, en, op vrijdag of zo, en op maandag begon de school weer.

I: #01:25:48-7# Oh, ja. Kon je lekker/

R: #01:25:50-4# Want ik had eigenlijk helemaal geen zin om ook maar iets te betekenen. Ik heb ook letterlijk tegen mijn vrouw toen gezegd van: "Hé, ik heb viereneenhalve maand gegeven, ik ga nu nemen! Me, myself and I. Het was gewoon. ook echt niet leuk hoor. Dat was echt niet leuk.

I: #01:26:08-6# Nee.

R: #01:26:08-6# Maar eh, tel de prijs hiervan eh

I: #01:26:12-1# Ja

R: #01:26:13-3# Met z'n allen betaald, als familie. Ja. Achteraf gezien is het goed geweest. Het heeft veel, ja, het heeft/ Eigenlijk zeg ik, nu ik terugkijk; die uitzending ben ik zo ontzettend met mezelf geconfronteerd geweest en dus ook met mijn latente homosexualiteit, die dus al die tijd niet meer er was. Dat heb ik toen wel gezegd, ik zei : "dat is toch echt een deel van mij, ik moet daar iets mee, ik wil daar iets mee."

I: #01:26:44-0# Oké.

R: #01:26:45-5# Waarop mijn vrouw ook zegt: "Ja, dan moet je er iets mee. Doe maar. En kijk maar. Maar breng me wel een plaatje. Ik wil je niet kwijt. We gaan niet (onverstaanbaar) wat mij betreft samen mee" En dat heeft goed uitgepakt. Daar ben ik heel/ ik ben nu compleet, zeg maar. Ja, ja.

I: #01:27:05-0# Kijk. Ja.

R: #01:27:06-6# Dat is een soort katalysator geweest.

I: #01:27:09-9# Ja, ja, ja. Die uitzending?

R: #01:27:10-9# Ja, absoluut. Ja, Ja. Ik vat het wel eens samen/ ik ben altijd opgevoed met het idee van dat ik niet goed genoeg was. Er was ook altijd wat, en dat was ook zo. En eh, ik liep ook in zeven sloten tegelijk. Maar dat werd zo veroordeeld. Dat ik denk van: laat het nou toch eens gewoon zo zijn. Ja, Sietse is anders, punt. Nee, Sietse was niet goed. En dat is een jaar na de uitzending, zeg maar, is dat echt wel gekanteld zo van; nou, dit is in ieder geval goed. Hier moet ik wat mee doen. Hier moeten zei wat mee doen.

I: #01:27:46-9# Sietse is wel goed, Sietse mag er zijn.

R: #01:27:47-8# Ja, ja. Dat is nog steeds aan het landen, dat gevoel. Heel prettig hoor. Ja, dat was zeg maar de meest heftige ervaring van Uruzgan één. Toen heb ik vanuit Nederland de laatste troepen in Bosnië bezocht. Dan ging ik zes maanden lang elke maand een week naar Bosnië om die verschillende LOT huizen (Liaison and Observation Teams) die we hadden te bezoeken. En, ja ik was niet op uitzending, maar ik was wel heel verwand met de mannen die op uitzending waren, en vrouwen. En mocht ze dus ook elke maand een keer bezoeken, in een rondreis van tweeduizend kilometer langs al die huizen. En dan had je ze allemaal weer gezien. En je was er ongelooflijk welkom.

I: #01:28:35-0# En dat was een wirwar van verschillende eenheden.

R: #01:28:37-7# Ach, alle krijgsmachtdelen, alle leeftijden, alle disciplines; het werd gewoon, plop, in een huis gestopt, kenden mekaar nauwelijks en moesten zes maanden lang met elkaar/

I: #01:28:47-5# Met elkaar zien te overbruggen.

R: #01:28:50-0# Overdag patrouilles rijden, heette dat dan en 's-avonds maar gewoon je huis delen met vijf of zes of zeven collega's. En dat ging hier en daar ook niet helemaal lekker soepel, maar eh/ Daar mocht je iets in betekenen als geestelijk verzorger.

I: #01:29:05-0# Nou, dat is mooi.

R: #01:29:07-4# Ja, dat vond ik ook heel erg mooi. Ja, het was gewoon iedere keer/ je was wel aan het werk hoor, maar het was iedere keer een vakantieweek. Bosnië is een prachtig land. Prachtig land! En je kreeg iedere keer de kans om daar mooi

doorheen te rijden. Dus, ja, ik denk ook weer; dit biedt mijn werk ook. Dat ik hier mag zijn. Ik voelde me heel erg betrokken bij die mensen. Ja, Butmir of Sarajewo had dan het hoofdkwartier, dus daar zat ook wel een grotere groep. Ik heb daar nog steeds contact mee, met een aantal. Gewoon, er is toch iets gesmeed/

I: #01:29:37-3# Ja

R: #01:29:36-5# in die periode. En eh/

I: #01:29:40-5# Daar kan ik me/

R: #01:29:37-7# vind zelf als een leerzame periode, dat je op die manier ook geestelijk verzorger een beetje op afstand, maar dat dat wel kan werken, dat ik dat kan, zoiets. Ik ben heel blij dat ik dat heb kunnen doen.

I: #01:29:57-3# En ze zagen ook uit naar jouw komst?

R: #01:29:59-1# Ja, ja. Ik kondigde dat dan aan en eh,

I: #01:30:00-9# (onverstaanbaar)

R: #01:30:00-9# Ja, precies. en : "Weet je nog de vorige keer?" en "Nou, we hebben er dit mee gedaan en, en." Er was ook altijd wel een groepsmoment, waar ik dan bij zat.

I: #01:30:11-8# Want je had groepsgesprekken, daar in die huizen, zeg maar en, maar ook, maar ook een paar/

R: #01:30:14-3# Ik was er een dag of twee per huis aanwezig. Dus ik kon ook wandelen met ze als het een op een moest. En er was ook altijd wel ergens een spreekkamer. Per huis was er wel eentje zeg maar die ofwel vanwege de thuissituatie in Nederland, waar ik dan ook nog weer natuurlijk, dat is dan weer mooi, dat ik/

I: #01:30:29-4# Want jij kon weer terug.

R: #01:30:31-9# En dan kon ik hier even bij moeder de vrouw langs.

I: #01:30:33-1# Aha, kijk.

R: #01:30:34-9# Dat vond ik een hele mooie periode. Nou ja, om even het verhaal "uitzending" af te maken; ik ben vorig jaar halsoverkop ingevallen voor een aalmoezenier die ziek geworden was in Mes, Mazar e Sharif, in Noord Afghanistan.

I: #01:30:47-5# O ja.

R: #01:30:47-5# En zij was dusdanig ziek dat ze naar Nederland moest en niet terug kon. En ja, toen zat men een beetje omhoog. Ik had mijn functie neergelegd van toen. Ik was HDO hoofd defensie onderdeel, dat beviel me heel slecht. Ik was alles behalve geestelijk verzorger meer.

I: #01:31:04-7# Wat doet een hoofd defensieonderdeel nou weer?

R: #01:31:05-8# Ja, ach, dat is het poc, zeg maar, point of contact voor dat krijgsmachtdeel; voor de geestelijk verzorgers die binnen dat krijgsmachtdeel werken. Dus een schakel tussen de hoofden van dienst/

I: #01:31:16-5# Precies. Ohhh.

R: #01:31:17-6# die over de inhoud gaan. De HDO gaat heel erg over de uitvoering en

I: #01:31:22-5# daaronder

R: #01:31:22-5# zitten de geestelijk verzorgers. Een lijnmanager ben je geworden. Nou, daar was ik gewoon niet goed in.

I: #01:31:25-4# Nee, en dat lijkt me ook niks voor jou.

R: #01:31:29-7# Nee, exact. Dat had ik beter moeten zien. Ik was bijzonder enthousiast eraan begonnen, van nou, leuk, een nieuwe functie en eh hartstikke leuk en, nou ja, ik ben altijd erg van de dingen in de relatie leggen en daardoor ook oplossen, maar eh; "it takes two to tango". Sommige mensen willen gewoon helemaal geen relatie ook al is het tussen werk en, hoe heet dat, zeg maar lijnmanager en hunzelf. Dus dat viel heel, heel erg tegen.

I: #01:31:57-5# Hè, jakkes!

R: #01:31:59-8# Ja! Dat was een heftige/ wel weer leerzaam, maar niet leuk. Maar goed, ik zat dus zonder, even "in between" functies, maar in de rol van HDO werd ik gebeld: "van goh, we zoeken iemand die eigenlijk op stel en sprong naar MeS (Mazar e Sharif) kan. Is er iemand in jouw krijgsmachtdeel die dat zou kunnen?" En als eerste, "ik zei, ik." "Nou, ja, eerlijk gezegd zat ik daar ook aan te denken." Ik zeg: "Nou, ik moet het even regelen thuis, maar wanneer moet ik weg?" "Over twee weken." ik zeg: "dat is goed."

I: #01:32:24-4# En dat kan dan ook, thuis? Daar is ook begrip voor?

R: #01:32:29-6# Ja, ik zeg tegen Rebecca van zus en zo. "Nou, heb je al ja gezegd?" Ik zeg: "Nee, nee, nee, nee!" "Mwah, dan leer je het toch!" zei ze. Maar ze zei: "Je hebt al wel ja gezegd!" Ik zeg: "eigenlijk wel, alleen weten ze dat nog niet!" "Nou" zegt ze, "we moeten vanavond even de agenda's naast elkaar van wat moeten wij doen met de oppas." "We hadden twee oppassen en die moesten veel meer ingezet kunnen worden. Die zeiden allebei: "Ja, dat kan!" Toen zei ze: "Ga maar, veel plezier."

I: #01:32:49-7# Kijk!

R: #01:32:52-3# En toen ben ik dus iets meer dan drie maanden nog weer daar geweest. Nou, dat was, het was gewoon heel ontspannen.

I: #01:32:59-6# Eens kijken. Dat was een andere plek, hè?

R: #01:33:00-0# Een andere plek. Noord Afghanistan. Met heel veel reizen. Je ging elke maand wel een keer naar Kunduz, naar Kabul, naar Kandahar en in Kabul had je nog weer zes of zeven lokaties waar de Nederlanders zaten waar je dus/ ja daar hou ik/ ik hou ontzettend van onderweg zijn. Ik hoef niet aan te komen. "Ik wil onderweg zijn", zeg ik altijd.

I: #01:33:20-8# Ja.

R: #01:33:20-8# Dus dat werd daar enorm bediend en, ja, thuisbasis was ook wel leuk. MeS wordt dan je thuis. "O, ik ben weer thuis." Weet je wel, was je een week op stap geweest en dan landde je weer op Mazar e Sharif en dan:ach, ik ben weer thuis. In je eigen vet, in je eigen/ Dat is heel bijzonder; dat je in zo' n korte tijd met dit soort thuisbasis en van hieruit vertrek ik steeds en dan keer ik weer terug. Dit zijn mijn mensen. Ja, ja. Dat vond ik een mooie, mooie plek. En ik, nou ja de trein reed dus al heel hard toen ik daar aankwam en ja/

I: #01:33:50-2# Ja

R: #01:33:52-0# Ik zie wel of er plek voor me is. En bij een deel heb ik nooit een plek gekregen. Die hebben gezegd: "Nee, Ronnel (?) is weg en niemand kan haar vervangen." Dus, eh/ Nou ja, ik zeg: " ik wil dat ook helemaal niet, de nieuwe Ronnel zijn. Dat kan ik niet, dat ben ik niet."

I: #01:34:06-8# > Nee, jij bent geen Ronnel.

R: #01:34:08-1# Ik doe het op mijn eigen manier. En als je dat niet aanstaat. En sommige zeiden: "Gelukkig is ze weg! Want met jou kan ik wel werken." Ja. Dus de persoon van de geestelijk verzorger zeg ik altijd, die doet er toe.

I: #01:34:21-5# Ja.

R: #01:34:21-5# Ja En nog een keer op Tikay (?) geweest een keer terug. Dat vond ik ook heel bijzonder; Kamp Holland dus. Een keer onderweg naar Kandahar landden we daar. Ik zei: "Ohhhh". Heel snel nog effe/ Meteen nog extra laag over het kamp gevlogen zodat ik nog wat foto's kon maken.

I: #01:34:35-4# Leuk. Ja.

R: #01:34:37-5# Ik denk; hier liggen toch een hoop herinneringen. Ja.

I: #01:34:38-8# Ja. Je hebt daar wat voetsporen liggen. En nu?

R: #01:34:42-7# Nu ben ik bij de luchtmacht gekomen. Op vliegbasis Volkel. Het F-16 veld.

I: #01:34:47-8# Kijk, dat is andere koek.

R: #01:34:49-2# Ja. Dus ik heb nu het derde pak al in de kast hangen. Het pak van de landmacht had ik al. En dat tussenjaar als leidinggevende hoorde ik bij de marechaussee, dus kreeg ik een marechausseepak. En nu heb ik een landmachtpak

(!) gekregen. Van de drie pakken zit dat het lekkerst.

I: #01:35:07-9# Ja?

R: #01:35:07-9# Ja. Ik voel me ontzettend thuis bij de/ Er is toch een andere sfeer binnen die organisatie.

I: #01:35:11-6# Het is een andere organisatie, er is een andere sfeer.

R: #01:35:14-6# Ja, ja,. Nee, wat ik heel treffend vind is hun slogan, is "een team, een taak" En dat merk je aan alles. Iedereen, in dit geval Volkel, doet iets om die F-16 te laten vliegen.

I: #01:35:28-5# Een taak en dat is vliegen.

R: #01:35:30-5# Dat ding moet de lucht in.

I: #01:35:30-5# Ja

R: #01:35:32-7# En iedereen doet er alles, al is het nog zo afstand en remote; weet wel van: " als ik dit niet doe dan kan dat ding niet vliegen." Dus onderling hebben ze heel veel respect voor elkaars discipline. Waar je bij de landmacht veel meer inwisselbaarheid hebt en concurrentie en; "zit je bij het tweenvestigste? nou eh het zeventiende is veel beter hoor!" Volstrekt inwisselbare pantserinfanterie bataljons.

I: #01:35:55-4# " Ik zit bij het Garderegime in"/

R: #01:35:56-9# Noem maar op!

I: #01:35:56-9# "de Jagers"

R: #01:35:57-8# Ja, oh, ja. Je zult je rode baret hebben. Dan ben je helemaal Peppie (?) Nou ja, en dat is bij de luchtmacht, is die, dié mate van concurrentie veel minder. Er is wel weer op een andere manier; hoe goed weet je om jezelf te denken, en de informele kanalen die veel waziger zijn. Maar dat vind ik wel machtig interessant hoor.

I: #01:36:19-8# Ja, maar dat is bij de landmacht toch ook? Bij de marechaussee zal dat toch ook wel zijn. Iedereen probeert zijn eigen straatje schoon te houden eh/

R: #01:36:27-7# Maar dat in ieder geval, in ieder geval. De marechaussee die/ het interessante aan hun werk is dat; ze oefenen nooit. Alles wat ze doen is voor het echie. Dus dat is/ dat vond ik daar heel fascinerend. Het is ook echt, echt, echt. En, nee, maar de luchtmacht, ik vind het heel gemoedelijk en/

I: #01:36:45-8# Ja, dat wel.

R: #01:36:45-8# en ontzettend welkom. Ze hebben/ ook/ iedere discipline heeft op dat veld dus een geeigende plek, ook met erkenning. Dat geldt ook voor ons als geestelijk verzorgers. Die doen ook iets om dat ding te laten vliegen, bij wijze van

spreken. Dus je hoeft je niet te verdedigen of uit te leggen of te legitimeren waarom je er bent. En dan ga je bij de plannings-cel je langs; "dan en dan zijn we een oefening aan het plannen, zullen we jullie er alvast op zetten? Ja de gevo gaat altijd mee. En we vinden het ook belangrijk dat u meegaat!" Nou, dat is heel anders dan bij de landmacht hoor. "Oh, moet jij mee? En moet jij ook in de voeding? En moet je in de huisvesting? En wat ga je daar dan doen?" Moet je allemaal uitleggen. Nou, hier niet. En als je niet meegaat, oh, dan heb je wat anders te doen. Prima.

I: #01:37:32-0# Ja.

R: #01:37:32-0# Dus dat is heel/ ik vind het heel erg prettig. Ja.

I: #01:37:34-2# Ja. Je wordt daar misschien ook veel meer aangesproken weer op je eigen verantwoordelijkheid.

R: #01:37:39-4# Ja, nou ja, dat paste dan ook bij mij. Dus zodoende/

I: #01:37:43-4# Ja, hoe zie jij je toekomst? Ja, dat kun jij niet zeggen natuurlijk.

R: #01:37:48-7# Nee, ik ben daar niet zo heel erg mee bezig.

I: #01:37:50-4# Nee, nee, nee. Dat blijkt ook al uit het interview.

R: #01:37:54-1# Ja.

I: #01:37:54-1# Maar ik denk; misschien heb je toch wel?

R: #01:37:56-7# Nee. Nou ja kijk, wij hebben nu/ wat ik prettig vind is dat onze plaatsing waren altijd drie tot zes jaar en die zijn nu vier tot, nou, iets meer dan zes zelfs. Ik zie mezelf hier wel zes jaar zitten. Ook omdat het vlak bij huis is.

I: #01:38:09-2# Dat wou ik net zeggen. Ja, Volkel.

R: #01:38:11-2# Dat is heel prettig. En de sfeer vind ik prettig. Er zijn nog/ Ja, de luchtmacht is net enorm gereorganiseerd. Dus dat stof is ook aan het neerdalen. Dat blijft natuurlijk nog wel een tijd ook werkinhoudelijk interessant. En, ja, veel verder dan dat kijk ik gewoon niet. Ik heb/ ja we hebben hier thuis dus nu een persoonlijk leven. Dat is wel van wezenlijk belang. Onze oudste dochter is nu op kamers gegaan. Dus dat is ook een verandering in het gezin. De drie, de nakomer, dat is zo'n beetje jaar op jaar. Dus die, dat gaat de komende jaren gewoon leeg lopen. En dan hebben we er nog een die een stuk jonger is. Dus ook dat hele gezin gaat anders worden. Dus/ tot nu toe hadden we het gezin/ hoewel, zeg maar op het juiste pad om/ want je kunt in dit werk kun je ook elke week honderd uren maken als je wil, maar dat wordt gewoon niet gepikt.

I: #01:39:03-7# Nee, want je hebt naar je gezin toe ook een verantwoordelijkheid.

R: #01:39:02-9# Ja, en ik heb nu naast het gezin een mannelijke partner ook.

I: #01:39:10-4# Ah.

R: #01:39:10-4# Ja, die wil natuurlijk ook zijn tijd en aandacht hebben. Die ik ook overigens heel graag eraan besteed. Dus, ja, dat/ ik heb maar een tijd. Daar baal ik wel eens van.

I: #01:39:16-9# Ja, maar je hebt, jij hebt het dan wel druk.

R: #01:39:21-9# Ja, vind ik dus niet.

I: #01:39:22-4# Zo ervaar jij het niet.

R: #01:39:23-3# Helemaal niet, nee.

I: #01:39:24-2# Nou, heerlijk.

R: #01:39:22-3# Ik vind het hele voedende dingen; ik vind mijn werk heel voedend, ik vind het gezin heel voedend, ik vind die man van me heel voedend. Ja. Ik klaag absoluut niet. Ja, het kost wel veel energie, maar die krijg ik dus ook terug. Ja!

I: #01:39:38-7# Ja, inderdaad.

R: #01:39:40-2# Ik lig nooit wakker. Want ik ben zo moe. Ik val onmiddellijk in slaap.

I: #01:39:44-5# Heerlijk toch.

R: #01:39:44-5# Ja, ja. Nee, dus ik ben een uiterst contente/

I: #01:39:48-8# Heerlijk!

R: #01:39:48-8# Op een ei/ Nou, ja we hebben dat/ gelukkig heb dat ook verteld, maar hoe dat in, zeg maar een januari tweeduizend een soort kantelmoment ontstaan is van die, die, studie communicatie was ook echt leuk en interessant. Maar het werken vond ik heel erg inhoudsloos. Het was echt met name de vorm die belangrijk was. Nou, daarvan heb ik gezegd; door de humanistiek is de inhoud ook gevoed geraakt. Dus ja nu heb ik the best of both worlds. Zo voel ik het. Ik kan aandacht besteden aan de vorm maar de inhoud bepaalt het wel.

I: #01:40:20-0# Je bent eh gegroeid en compleet en gelukkig.

R: #01:40:26-4# Nou, ik ben/ kijk, ik vind het wel erg afgerond. Gegroeid en compleet! Ik ben groeiende/

I: #01:40:31-7# Groeiende.

R: #01:40:31-7# en ik word completer.

I: #01:40:33-4# Ja, oké.

R: #01:40:33-4# Ik wil toch nog wel/

I: #01:40:34-3# Vooruit.

R: #01:40:34-9# Ik denk, ik verwacht dat ik nog een jaar of dertig, vijfendertig heb, dus als ik er nou al ben, dan denk ik: boring! Maar eh, nee, ik laat het gewoon/ Kijk,

I: #01:40:44-8# Maar je komt van ver. Dat was een beetje de strekking van/

R: #01:40:49-3# Ja, dat is de, ja, ja.

I: #01:40:49-5# You come along away.

R: #01:40:51-7# Ja, dus, god, als deze lijn van de afgelopen vijfendertig jaar iets zegt over de volgende vijfendertig jaar, dan weet ik niet wat er van me overblijft.

I: #01:40:57-7# Nou, nou, ja, ja. Wie weet. Wil jij nog iets zeggen wat niet behandeld is of gezegd of. Dit is de laatste vraag.

R: #01:41:10-7# Dat snap ik.

I: #01:41:10-7# Ik laat altijd mensen de ruimte van/

R: #01:41:13-1# Ja, mooi.

I: #01:41:13-1# Wil jij nog iets zeggen over jezelf, over de dienst, over het humanisme?

R: #01:41:18-5# Nou ja het is natuurlijk absoluut, merk ik ook, absoluut niet uitputtend. Dit kun je ook niet samenvatten in twee uur denk ik. Maar.

I: #01:41:24-8# Nee. natuurlijk niet.

R: #01:41:26-4# Maar een aantal highlights. Ik vind wel, al pratend ordent ook. Dat is in ons werk ook in ons werk al; joh, praat maar, praat maar, ook al is het voor de derde keer. Dat merk ik ook dat/ Al pratende merk ik ook dat, dat, wat de rode lijn dan ook weer is ja.

I: #01:41:37-5# De persoon is de rode lijn, maar ja, hoe humanistisch kun je het hebben?

R: #01:41:42-2# Ja, helemaal goed! Dat doe je goed. Ik denk trouwens dat je als je met een katholiek praat er ook (onverstaanbaar)

I: #01:41:46-8# En met een protestant ook. Ja, ja. Maar goed, hè.

R: #01:41:49-2# Ja. Nee, heel goed. Wijs er maar op. Eh, ja, leuk. Ik vind het echt leuk om zo eh/ Ik wilde ook graag meewerken.

I: Jaaa, ja, ja, ik was ook, ik was ook meteen enthousiast toen ik je aan de lijn hoorde. Ik denk, oh, ja, dat wordt leuk, op een of andere manier. Dat voel ik dan aan of zo.

R: Ja, heel goed. Dus ik vind het ontzettend prettig. Ik hoop dat je er wat aan hebt en mee kunt. En als het vragen oplevert. Dan moet je maar weer vragen.

I: Heel hartelijk dank voor je tijd en moeite.

R: Graag gedaan.,